Leto XXIV., št. 48 | Poštnina plačana v gotovini. Postgebühr bar bezahlt. | Ljubljana, torek 29. februarja 1944 | Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22. 31-23. 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstvo: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Corr Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim Jutrom« Lir 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5. — Telefon štev 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Sowjets rannten vergeblich an

Alle Feindangriffe bei Kriwoi Rog abgewiesen — Sowjets bei Jampol in Gegenangriffen zurückgeworfen — Starker Einsatz der deutschen Luftwaffe bei Kirowograd — Starke Brände im Hafen von Anzio

Aus dem Führerhauptquartier, 28. Febr. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Beiderseits Kriwoi Rog griffen die Sowjets gestern den ganzen Tag über mit starken Infanterie- und Panzerkräften an. Alle Angriffe wurden unter Abriegelung einiger Einbrüche abgewiesen. Südlich der Pripjet-Sümpfe herrschte an einigen Stellen lebhafte Kampftätigkeit. Bei Jampol warfen Truppen des Heeres und der Waffen-SS Kräfte des Feindes im Gegenangriff zurück.

Südlich der Beresina blieben wiederholte von Panzern unterstützte Vorstösse der Sowjets erfolglos.

Die Luftwaffe griff, von rumänischen Fliegerkräften unterstützt, mit starken Kampf- und Schlachtfliegerverbänden östlich Kirowograd feindliche Artilleriestellungen, Panzer- und Truppenansammlungen an. Eine Dnjepr-Brücke wurde durch Volltreffer mehrfach unterbrochen.

Bei den Kämpfen der letzten Tage im Raum nördlich Rogatschew hat sich der Bataillonskommandeur in einem Grenadierregiment, Hauptmann Sattler, an der Spitze einer Stossgruppe besonders ausgezeichnet.

An den italienischen Fronten herrschte gestern nur örtliche Kampftätigkeit. Die seit einigen Tagen um Buon Riposo südwestlich Aprilia eingeschlossenen feindlichen Kräfte in Stärke von etwa zwei Bataillonen wurden nach harten Kämpfen in den höhlen- und schluchtenreichen Gelände vernichtet. Über 650 Gefangene wurden eingebracht. Der Feind erlitt in verbissenen Nahkämpfen schwerste blutige Verluste.

Das I. Bataillon des Panzer-Grenadier-Regiments 9 unter Führung des Majors Ecker hat sich hier ganz besonders ausgezeichnet.

Fernkampfbatterien beschossen mit beobachteter Wirkung den feindlichen Ausladungsverkehr im Raum Anzio und Nettuno. Angriffe deutscher Schlachtfliegerkräfte lösten im Hafen von Anzio starke Brände aus.

Velike izgube Angloameričanov v Italiji

Berlin, 27. febr. DNB. V dosedanjih pet tedenskih bojih na predmostju Nettuna so nemške čete zajele skupno 5.731 Angloameričanov, med njimi številne častnike. Večina ujetnikov so Angleži, ki so pripadali večji del londonskim elitnim polkom. Visoko število ujetnikov ni samoimivo zgolj kot tako, še večji pomen ima kot izhodišče za izračunavanje skupnih izgub invazijskih čet pri nettunski akciji ter tako lahko to število trikrat ali štirikrat množimo. Ta primerjava je zaradi silovitosti bojev prej previdna kakor previsoka. Pri nedavni preložitvi nemških črt južno od Aprilije so bile izgube Angloameričanov na pasivih in ranjenih po dobro osnovanih nemških podatkih celo najmanj petkrat večje kakor število ujetnikov. Skupno so Alexandrove čete izgubile od pričetka nettunske bitke 22. januarja najmanj 20.000 vojakov in častnikov, pri čemur gre le za izgube na kopnem. Razen teh pa so morale imeti tudi več tisoč padlih in ranjenih med prevozom po morju in pri izkrcavanjih.

Berlin, 28. febr. DNB. Medtem ko so na južnoitalijanskem bojišču 26 februarja zabeležili zgolj obojestransko delovanje izvidniških in udarnih oddelkov, je sovražnik v severnem odseku nettunskega predmostja ponovno napadel. Vsi sovražnikovi sunki, deloma podprti z oklopniki, so propadli v ognju nemškega orožja. Hkrati je nemško letalstvo neprestano napadalo izkrcevališča in skladišča goriva v nettunski in azijski luki, ki jih je tudi daljnostrelno topništvo učinkovito obstreljevalo.

Južno od Aprilije so v petek napadli nemški grenadirji, zlomili žilav sovražnikov odpor in mu iztrgali zapadno od Buon Riposa več važnih višin. V nadaljnjem prodiranju so vrgli nasprotnika nazaj v južnozapadni smeri in zavzeli važno višinsko ozemlje severno od Michele. Nato je sovražnik obstreljeval nove nemške postojanke s silovitim topniškim ognjem in zaman poizkušal v ponovnih protinapadih, izvedenih z oklopniki, zopet osvojiti izgubljeno ozemlje.

Pri teh bojih na nettunskem predmestju ima tudi protiletalsko topništvo mnogostranske naloge, ki jih vedno ume uspešno izvesti. Tako je bila nedavno iz posebno izkušenih protiletalskih topničarjev pod poveljstvom nosilca viteškega križca stotnika Prentla sestavljena posebna bojna skupina, ki je sovražniku v borbi proti njegovemu topništvu, oklopnikom in letalskim oddelkom prizadela v zadnjih štirih tednih težke izgube. Pri tem je protiletalska skupina zaustavila napad močnih oklopnih sil, odbila nekega drugega, prisilila oklopnike, da so se umaknili in jih uničila 34. Poleg tega je razbila protisunek sovražnikove pehote.

Pri uspešnem zoževanju nettunskega predmostja so nemške čete od 24. januarja do 24. februarja uničile 238 sovražnikovih oklopnikov, 42 topov, protiletalskih in protioklopnih topov ter zajele 5700 ujetnikov.

Velika udarna moč nemškega topništva

DNB ..... 28. febr. (P. K.) Bitka na Pontinskem polju je pač najhujša kar jih je sploh bilo v dosedanji vojni na Sredozemlju. Tu je sovražnik po svojih dosedanjih izkušnjah zbral množično topništvo in sicer v toliki meri, kakor le malokdaj v tej vojni. S tem topništvom se brani in upa, da bo z njegovo pomočjo zadržal nemške čete.

S svojimi 8.8 cm topovi nosi moštvo protiletalskega topništva na področju pri Nettunu glavno breme bojev. S svojimi topovi ne samo napadajo sovražnikovih bombnikov, izvidnike in lovce, temveč z vidnim uspehom tudi oklopnike in z indirektnim obstreljevanjem sovražnikovo topništvo. Sovražnik jih imenuje »čudežne topove«, ker pač z vidnim uspehom opravljajo svojo nalogo. Stisnjeni v majhne zemeljske votline in luknje potegnejo vedno znova nase bes sovražnikovega topništva.

(Piše vojni poročevalec Rauchwetter.)

Uspešni napadi nemških letalcev pri Anziju

Berlin, 28. febr. DNB. S Sredozemlja javljajo o uspešnih napadih nemških bojnih letal proti izkrcavanjem v luki Anzio in topniškim postojankam na predmostju. Nemška letala so presenetljivo izvedla svoje napade, in sicer v nizki višini. Mnogo zadetkov v polno je povzročilo požare v skladiščih in eksplozije med municijo. Med uspešnimi akcijami bojnih letalcev so zavarovali nemški lovci letalski prostor nad predmostjem in v letalskih bojih potisnili sovražnikove lovske oddelke z operacijskega področja bojnih letalcev.

Angloameriški napadi na Rdeči križ

Berlin, 28. febr. DNB. Pri Apriliji so te dni Angloameričani obstreljevali več vozil Rdečega križa s strojnicami in protioklopnim topništvom. Pri tem so bili ranjeni vozači in bolničarji. Razen tega so angleški letalci v nizkem poletu napadli neko nemško sanitetno vozilo. Voz je pričel goreti in ranjeni potniki so utrpeli opekline. Pri dnevnem napadu angleških letalcev na glavno prevezovališče v Grotta Ferrari sta bili z bombami porušeni dve hiši, označeni z rdečim križem, in je bilo več oseb ranjenih in zasutih.

Izpovedi ujetih ameriških pilotov

Berlin, 28. febr. DNB. Kakor je zvedel mednarodni informacijski urad, je v soboto uspelo rešiti nekaj ameriških pilotov z zasneženih in z ledom pokritih vzhodnih Alp. Gre za naslednje častnike in moštvo ameriškega letalstva, ki so imeli srečo, da so se spustili v nekoliko nižji višini: poročnik Voskay, poročnik Charles Olsen, poročnik Joseph Panuha, narednik Ernest Henderson, narednik Dunlop, narednik Charles Wilkins, narednik John Wikins, narednik John Norton, narednik Philipp Ashork, narednik Paul Behn. Rešenci so bili popolnoma izčrpani. Komaj so se še premikali. Večina je že imela bolj ali manj hude ozebline. Nekateri izmed njih so bili tokrat prvič v boju. Rekli so jim bili, da je polet nad Alpami popolnoma brez nevarnosti in da tu ni nobene nemške lovske obrambe.

Piloti so soglasno poročali, da so bili skrajno presenečeni, ko so jih prav nad zaledenelimi alpskimi vrhovi podili nemški lovci »kakor vrane«.

»Nismo več vedeli,« pripoveduje eden izmed njih, »kaj naj storimo. Nemci so se z vseh strani vrgli na nas in hitro smo izgubili medsebojno zvezo. V višini 6000 m se je naše letalo razbilo. Videl sem le še svetel bel blisk in že sem bil vržen iz letala. Ko sem visel na padalu, sem videl, kako je eno padalo za drugim treščilo ob skalovje, in mislim, da si je mnogo mojih tovarišev zlomilo tilnik. Mene je zagrabil lahen vetrič in me gnal globoko v dolino, kjer sem pristal na zasneženih poljanah. Pozneje sta pristala blizu mene še dva moja tovariša. Imeli smo le malo živil s seboj in smo ponoči strašno zmrzovali. Najprej smo se poizkušali prebiti skozi sneg, toda kmalu smo uvideli, da v meter globokem snegu ne bi prišli daleč. Ko smo torej ušli peklu, ki so nam ga bili pripravili Nemci, smo sedeli v belem peklu Alp in vso noč poslušali kričanje in stokanje nekega našega tovariša, ki je bil ob pristanku očividno ranjen, ki pa mu nismo mogli pomagati. Proti jutru je umolknil in ga nisem nič več slišal ali videl. Naša letalska oprema je bila vse drugo kakor primerna za ta grozen mraz. Nismo več upali, da si bomo rešili življenje, po treh dneh pa so prišli nemški vojaki in nas rešili. Nisem mislil, da nas bodo Nemci prav sredi Alp vrgli v to skalovje.«

Velik japonski uspeh

Tokio, 28. febr. Japonski glavni stan je v ponedeljek objavil:

»Zjutraj 22. februarja so se prikazale v vodovju vzhodno od Marijanskih otokov sovražnikove pomorske vojne sile z 10 letalonosilkami in 8 bojnimi ladjami. Japonsko mornariško letalstvo je takoj prešlo v napad in napadalo ponovno od večera 22. februarja do zore 23. februarja sovražnikove sile. Pri tem so bile potopljene 1 letalonosilka in 3 velike vojne ladje, verjetno tudi letalonosilke, nadaljnja nosilka letal pa je bila poškodovana.

Do jutra 25 februarja so bile sovražnikove bojne sile, ko so s približno 200 letali z letalonosilk napadle otoke Saipan, Tinian in Guam, zbežala v vzhodni smeri.

Mi smo utrpeli malenkostno škodo.«

Zatemnitev od 18.30 do 5.

Desetletnica ustanove „Mati in otrok"

Berlin, 27. febr. Podporna ustanova »Mati in otrok«, ki je bila 26. februarja leta 1934 ustanovljena pod pokroviteljstvom državnega ministra dr. Goebbelsa, je včeraj praznovala svojo desetletnico. Ob tej priliki je vodja glavnega urada za narodno skrbstvo v NSDAP-u Erich Hilgenfeldt poročal zastopnikom tiska o ustroju te velike podporne ustanove, v ciljih njenega dela in prvem desetletju njenega delovanja. Poudaril je, da gre pri podporni ustanovi »Mati in otrok« za delo, ki ga opravlja narod sam zase. Ustanova si je prizadevala, da je strnila vse ženske organizacije, državne in druge zdravstvene ustanove, laične in strokovne sile zdravstva k skupnemu delu pod enotnim vodstvom NSV-e. Temeljno načelo vsega dela je: »Bolje je vnaprej preprečiti kakor zdraviti«. Izhodiščne točke dela pa so pospeševanje zdravja mater in dojenčkov, zdravo zadržanje mladine, kar se vse skuša doseči s posvetovalnicami in pomožnimi stanicami, ki so raztresene po vsej državi, s mnogimi tisoči otroških zavetišč in s številnimi drugimi ustanovam in ukrepi za načrtno zavarovanje ljudskega zdravja.

Flamski mladinski voditelji na Dunaju

Dunaj, 28. febr. Državni vodja Baldur von Schirach je sprejel v nedeljo 18 flamskih mladinskih voditeljev, ki so sedaj na večdnevnem obisku na Dunaju.

Povratek v Nemčijo

Lizbona, 27. febr. V okviru akcije za povratek inozemskih Nemcev, ki jo je izvedel zunanji urad, je 26. februarja l. 1944 prispelo v Lizbono osebje bivšega nemškega generalnega konzulata v Alžiru, 1116 Nemcev iz severne, srednje in južne Amerike ter 118 težko ranjenih nemških vojnih ujetnikov iz Zedinjenih držav in Kanade. Pri prihodu jih je v imenu nemškega ministra pozdravil nemški poslanik. Povratniki bodo v treh skupinah nadaljevali potovanje domov s posebnimi vlaki.

Doriot o svojih vtisih na vzhodu

Pariz, 27. febr. Poročnik Doriot, šef francoske ljudske stranke, ki se je vrnil z vzhodnega bojišča v Pariz, je podal pred zastopniki tiska značilne izjave o svojih vtisih na vzhodu in svojim poslanstvom med njegovim gibanjem v Franciji. Doriot je dejal, da so bili odmikalni pokreti nemškega vrhovnega poveljništva na vzhodu izvedeni na podlagi točno izdelanega načrta. Nemški vojaki imajo popolno zaupanje v svoje poveljnike in nemško orožje.

O svojih nalogah v Franciji je dejal Doriot, da mora povečati prijave za francosko prostovoljsko legijo in tako zamenjati legijonarje, ki se že od l. 1941 borijo v vrstah legije. Do izpolnitve te naloge se bo vzdrževal slehernega političnega delovanja. Ni več šef francoske Ljudske stranke, temveč zgolj še poročnik Doriot. Usodo svoje stranke je položil v roke izvršilnega odbora.

Končno je Doriot izrazil svojo neomajno vero v zmago nemške vojske proti boljševizmu in ustvaritev nove Evrope.

Spremembe v argentinski vladi

Stockholm, 27. febr. Kakor javlja angleška poročevalska služba, je bilo v Buenos Airesu uradno objavljeno, da je bil general Diego Mason imenovan za zunanjega ministra in general Juan Pistarini za namestnika mornariškega ministra.

Madrid, 27. febr. Kakor javlja »EFE« iz Buenos Airesa, sta odstopila argentinski vojni in notranji minister. Tudi državni podtajnik ministrstva za delo je podal ostavko.

6000 aretacij v Fezu

Algeciras, 27. febr. Kakor javljajo iz francoskega Maroka, so degolistične oblasti podvzele obsežne ukrepe za vzpostavitev miru v deželi. V Fez so se podale nove čete, ki so izvedle ogromno racijo in aretirale nad 6000 ljudi. Aretirance zbirajo na večjih trgih, pred mestnim obzidjem ter na dvoriščih vojašnic in jetnišnic. V mestnem okraju Attarin je prišlo do krvavega spopada, v katerem je bilo ubitih 18 vojakov, po večini alžirskih strelcev, okoli 50 pa ranjenih. Na nekem drugem kraju mesta je ljudska množica napadla in razorožila dva oddelka senegalskih črncev, ko so poizkušali ponovno zajeti nekaj pobeglih aretirancev. Slične racije so bile izvedene v Meknesu med 2000 Maročani in v okrajih domačinov v Casablanci, Marakešu in Rabatu. Večina aretirancev je bila v naslednjih dneh zopet izpuščena.

Sovražno razpoloženje maroškega prebivalstva se je med temi dogodki zopet močno povečalo, ker so degolistične oblasti uporabljale v velikem obsegu žide kot vohune in izzivače, zaradi česar je bilo aretiranih mnogo maroških rodoljubov. Židovski okraj Mellah v Fezu je bil močno zaščiten z vojaštvom.

Nedič srbskim kmetom

Beograd, 27. febr. Min. predsednik general Nedić je pozval srbske kmete in poljedelce, naj tudi v tretjem letu poljedelskega skupnega gospodarstva izpolnjujejo svojo dolžnost in obdelajo zadnji košček rodne zemlje. Dasi niso v preteklih dveh letih letine zastran slabega vremena izpolnile vsa pričakovanja, je bilo vendar, kakor je poudaril ministrski predsednik, zavoljo delavnosti in marljivosti srbskega kmeta toliko pridelanega, da ni noben Srb umrl od lakote.

Uničevanje tolovajskih tolp

Zagreb, 28. febr. Redne čete nadaljujejo čiščenje ozemlj, zasedenih po tolovajih, pri čemur so utrpeli velike izgube. Samo pri Požegi so imeli 145 padlih. Število prebežnikov je bilo v zadnjih dneh več sto. Pri Jegerskem je bilo sestreljeno angleško letalo.

Sovjeti so zaman naskakovali

Vsi sovražnikovi napadi pri Krivem Rogu zavrnjeni — Sovjetske čete pri Jampolu vržene v protinapadih nazaj — Močno delovanje nemškega letalstva pri Kirovgradu — Močni požari v luki Anzio

Führerjev glavni stan, 28. feb. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Na obeh straneh Krivega Roga so včeraj napadale ves dan močne sovjetske pehotne in oklopne sile. Vsi napadi so bili po zajezitvi nekaterih vdorov odbiti. Južno od Pripjetskih močvirij so bili na nekaterih mestih živahni boji. Pri Jampolu so vrgle čete vojske in oddelkov SS sovražnikove sile v protinapadu nazaj.

Južno od Berezine so ostali brezuspešni ponovni sovjetski sunki, podprti z oklopniki.

Letalstvo, podprto z rumunskimi letalskimi silami, je z močnimi oddelki bojnih letal napadlo vzhodno od Kirovgrada sovražnikove topniške postojanke in zbirališča oklopnikov in čet. Dnjeprski most je bil s polnimi zadetki na več mestih pretrgan.

Pri bojih zadnjih dni na področju severno od Rogačeva se je na čelu neke udarne skupine posebno odlikoval stotnik Sattler, bataljonski poveljnik v nekem grenadirskem polku.

Na italijanskih bojiščih so bili včeraj le krajevni boji. Sovražnikove sile v moči okoli dveh bataljonov, ki so bile pred nekaj dnevi obkoljene pri Buon Riposu, južnozapadno od Aprilije, so bile uničene po hudih bojih na ozemlju, polnem votlin in globeli. Dovedenih je bilo nad 650 ujetnikov. Sovražnik je v zagrizenih bojih iz bližine utrpel najtežje krvave izgube.

Prvi bataljon 9 oklopno-grenadirskega polka pod poveljstvom majorja Eckerja se je tu prav posebno odlikoval.

Daljnostrelne baterije so obstreljevale z opazovanim učinkom sovražnikova raztovarjanja pri Anziju in Nettunu. Napadi nemških bojnih letal so izzvali v anzijski luki močne požare.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 28. febr. DNB. Današnje vojno poročilo se glasi:

Mesto Oulu je bilo snoči in v pretekli noči dvakrat cilj sovražnikovega letalskega napada. Na mesto odvržene rušilne in zažigalne bombe so povzročile škodo na poslopjih in požare. S kopenskih in pomorskih bojišč ne javljajo ničesar.

K položaju na vzhodnem bojišču

Berlin, 27. febr. DNB. Pri Bobrujsku so sovjetske čete tudi včeraj ves dan brez odmora nadaljevale z množičnimi pehotnimi silami svoje nasilne poizkuse prodora v smeri proti mestu. Vse napade je podpiral zelo močan ogenj topništva in metal min ter oklopnikov, vendar pa so večji del že propadli po izredno težkih in krvavih sovjetskih izgubah pred nemškimi glavnimi bojnimi črtami. Kjer je sovjetskim četam uspelo doseči majhne krajevne vdore, so bili s takojšnjim protisunkom zopet vržene nazaj. Potek teh včerajšnjih bojev lahko označimo kot popoln obrambni uspeh nemškega orožja.

Na področju Rogačeva sovjetske čete zaradi svojih občutnih izgub v prejšnjih dneh niso mogle nadaljevati napadov z dosedanjimi množičnimi silami. Zgolj v nekem ozkem odseku jim je ponoči mimogrede uspelo prodreti z močnejšimi silami v nemško glavno bojno črto, do zore pa je bil ta vdor že učinkovito zajezen. Nadaljnji napadi z vdornega področja, ki so jih podpirali oklopniki, so bili včeraj razbiti. V istem odseku je izvedla nemška pehota protisunek, da popolnoma očisti neki vdor iz prejšnjega dne, pri čemur sta bila dva sovjetska strelska bataljona do zadnjega moža uničena. Navzlic večkratnim silovitim boljševiškim protinapadom so Nemci obdržali zopet osvojeno glavno bojno črto.

Na področju pri Vitebsku je prišlo zgolj na južnovzhodnem bojišču do manjših krajevnih bojev. Neki star vdor je bil s protisunkom skoraj popolnoma odstranjen, pri čemur so bili dovedeni številni ujetniki, zaplenjene pa so bile občutne količine vojnih potrebščin.

Berlin, 28. febr. Ob spodnjem toku Dnjepra je 26. februarja napadlo nekaj sovjetskih strelskih divizij s podporo bojnih letal. Nemške čete so v glavnem zavrnile napade, delne vdore pa zajezile ali s protisunkom in s hudimi krvavimi izgubami za sovražnika očistile.

V letalskih bojih je bilo v odseku Krivega Roga sestreljenih 18 sovjetskih letal. Pri tem je sestrelil nosilec viteškega križca poročnik Hartmann 10 letal in tako zvišal število svojih letalskih zmag na 202. Skupno je bilo na vzhodnem bojišču sestreljenih 26. februarja 43 sovjetskih letal, nasprotno pa so Nemci izgubili zgolj tri letala.

V obrambni bitki južno in vzhodno od Bobrujska je sovražnik nadaljeval samo na jugu od Berezine svoje množične napade, ki pa so bili v ogorčenih bojih odbiti.

Vzhodno od Pskovskega jezera so čete neke letalsko-poljske divizije odbile z visokimi izgubami za sovražnika številne sovjetske napade, podprte z oklopniki. Srditi boji so se razvili v nekem vdoru pri Narvi, ki so potekli uspešno za nemške čete.

Na murmanskem bojišču so vdrli nemški udarni oddelki v sovražnikove postojanke in uničili bojne naprave. Pri zelo malih izgubah je imel sovražnik velike lastne izgube.

Madrid, 27. febr. »Navidezni veliki sovjetski uspehi so relativni in se utegnejo zaradi ogromnih boljševiških krvavih žrtev izpremeniti v nasprotno,« piše »ABC« v komentarju o položaju na vzhodnem bojišču. List ugotavlja, da bojna moč nemške vojske ni oslabljena, boljševiki pa so nasprotno utrpeli za sleherni zasedeni kvadratni kilometer tako velike človeške in gmotne izgube, da niso v nikakem sorazmerju z osvojenimi ozemlji, pač pa utegnejo ob danem času odločilno vplivati.

Sovjetski napad na nemško bolniško ladjo

Berlin, 27. febr. Kakor je bilo pravkar objavljeno, so 26. februarja sovjetska torpedna letala brezuspešno napadla neko nemško bolniško ladjo, ki je prevažala ranjence, in sicer s torpedi, okoli 10 pomorskih milj severnozapadno od otoka Hangue. Čeprav je bila ladja znana nasprotniku kot bolniška ladja in je bila po predpisih ženevske konvencije zaznamovana, so jo boljševiki napadli.

Terorističen napad na Helsinki

Helsinki, 27. febr. Ob 2. ponoči je bilo uradno objavljeno: »Sovražnik je izvedel v pretekli noči z več sto letali ponovno silovit letalski napad na Helsinki. Rušilne in zažigalne bombe, odvržene na razne mestne okraje, so povzročile občutno škodo na poslopjih in številne požare. Civilno prebivalstvo je imelo nekaj izgub. Napad se je pričel ob 19. in trajal skoraj do 7. zjutraj. Letalska obramba je sestrelila več sovražnikovih letal.

Helsinki, 28. feb. Kakor težko občuti tudi finski narod izgubo nenadomestljivih kulturnih vrednot po letalskih bombardiranjih, piše »Uusi Suomi« o zadnjem bombardiranju Helsinkov, vendar to ni odločilno. Finski narod lahko prenese to izgubo v zavesti, da stoji nad temi žrtvami svoboda domovine, in sovražnik se bo vedno motil, če pričakuje kaj drugega. Bombardiranje, ugotavlja »Hufvudstadsbladet«, ne bo izzvalo kakega izpremenjenega stališča finskega naroda do vojne. Značilno je, da je bil novi napad izvršen prav v trenutku, ko govore o domnevnih pogojih premirja Sovjetske zveze Finski. To pa ne pokazuje niti najman dobre volje boljševiških mogotcev, pač pa znova opominja finski narod na rušilni bes, s katerim neločljivo povezana sovjetska mentaliteta.

Zopet tuja letala nad Švedsko

Stockholm, 28. febr. Stockholmsko protiletalsko topništvo je nastopilo v soboto okoli 19.30, da bi odvrnilo tuja letala, ki so letela od Trofe proti Stockholmu. Narodnosti in števila teh letal ni bilo mogoče ugotoviti, ker so letela izredno visoko. Tudi obalna obramba je ponoči večkrat nastopila. Kakor javlja »Morgen Tidningen« so bila bržkone sovjetska letala.

Stockholm, 27. febr. Osem bomb, ki so bile odvržene na švedsko nevtralno ozemlje pri Helsingborgu, je po uradnem poročilu angleškega izvora. Istočasno se je izkazalo, da so bile te bombe pravzaprav mine in so jih utegnili že prej odstraniti, preden je nastala škoda.

S tem je bila švedska nevtralnost v slabem tednu dni kar dvakrat močno kršena in sicer z odmetom sovjetskih bomb in sedaj angleških min.

Švedski protest v Moskvi

Stockholm, 28. febr. Kakor javlja TT, je švedsko poslaništvo v Moskvi preteklo soboto v imenu švedske vlade protestiralo zaradi preleta in odmeta bomb nad Stockholmom in okolico dne 22. februarja.

Latvija v borbi proti boljševizmu

Riga, 27. febr. Vodilni latiški list »Tevija« priobčuje razgovor vojnega poročevalca SS Erwina Rockmanna z generalnim inspektorjem latviške prostovoljske legije SS, skupinskim poveljnikom in generalnim poročnikom Bangerskisom. Generalni inspektor je dejal med drugim, da so Latvijci enako kakor pred 25 leti tudi sedaj segli po orožju, da postavijo v borbi proti svojemu smrtnemu sovražniku boljševizmu celega moža. Latvijski narod je poslal svojo legijo v borbo proti boljševizmu, da prepreči, da bi se še enkrat razlil val groze nad Latvijo. Na bojišču in v Latviji bomo tako dolgo nadaljevali borbo, dokler ne bo nevarnost odstranjena. To ume izpričati sleherni legijonar. Mnogi izmed njih niso prejeli za svojo hrabrost zgolj priznanja svojih predstojnikov, temveč tudi visoka vojaška odlikovanja.

Portugalsko mnenje o nevarnosti boljševizma

Lizbona, 27. febr. Lizbonski list »Esfera« zavzema v članku »Dilema Evrope« stališče o problemu borbe proti boljševizmu. V tem članku pravi, da mora Evropa odstraniti grozečo smrtno nevarnost. Evropa bo zmagala ali pa jo bodo pregazili vedno od vzhoda prihajajoči barbari. Zaman je zapirati pri tem oči in se predajati upanju, da bo kaka druga velesila kakor Nemčija zmožna odstraniti to nevarnost. To idejo je poslalo v svet mednarodno židovstvo, ki je direkten zaveznik boljševizma, in je ta ideja samo velika fantazija. Oni, ki hočejo dokazati in verjamejo, da obstoja danes »narodna Rusija«, so prvi, ki bodo v primeru boljševiške zmage občutili na lastnem telesu to izdajstvo svetih dobrin civilizacije. »Zgolj en narod in sicer nemški je imel s svojimi vojaki priliko spoznati cilje Kremlja. Nemški vojak je s svojimi brati v orožju iz zavezniških držav v petih težkih vojnih letih preprečil, da ni ta sovjetski kolos dosegel zapada Evrope. Preostaja zgolj ena pot, borba proti komunizmu, proti silam barbarstva. Ali premaga Evropa to smrtno nevarnost ali pa bo propadla v najstrašnejšem krvoprelitju vse svetovne zgodovine.«

Skrb za slovenske naseljence na Hrvatskem

Plemenito delovanje zagrebškega podpornega odbora

Zagreb, sredi februarja.

Slovenci so na Hrvatskem od nekdaj našli gostoljubna tla, zlasti še v sedanji vojni. Kdor hoče posebno očitnih dokazov, se je o tem lahko prepričal prav zadnje mesece, ko so mnogi naši rojaki z Dolenjskega in iz Bele Krajine pribežali v razne hrvatske obmejne kraje in od tod po večini v Zagreb, kjer se je kljub prenapolnjenosti našla zanje streha in druga preskrba. Pa ne samo splošna hrvatska gostoljubnost, marveč podrobno delo in skrbstvo Odbora za slovenske naseljence v Zagrebu nudi od leta do leta velike dokaze naklonjenosti našim rojakom. Pred kratkim je bilo objavljeno pregledno poročilo tega odbora. Sestavljeno je bilo ob zaključku drugega poslovnega leta lani v avgustu, tehnični razlogi pa so bili vzrok, da je prišlo poročilo šele zdaj v javnost. V tem času je Odbor za slovenske naseljence v Zagrebu doletela težka skrb za slovenske internirance, ki so prišli v velikem številu iz koncentracijskih taborišč v Italiji. Te ljudi je bilo treba spraviti domov. Tudi to nalogo je odbor uspešno rešil in še venomer s pomočjo državnih oblastev rešuje slovenske begunce, ki brez sredstev prihajajo z Dolenjskega v NDH, ter jih pošilja v Ljubljano, v kolikor sami ne ostanejo na hrvatskih tleh.

Od vsega početka NDH je bil pri takratnem državnem ravnateljstvu za obnovo ustanovljen poseben oddelek za priseljene Slovence katerega je z velikim razumevanjem vodil g. Stjepan Vedrina. Ko je bilo v začetku leta 1942. to ravnateljstvo ukinjeno, je bil oddelek za slovenske priseljence priključen uradu za podržavljeno imetje ter pod tem imenom še danes obstoji. Jasno je bilo takoj od začetka, da vseh Slovencev ne bo mogoče pravilno razmestiti in jim nuditi vso potrebno pomoč. Tedaj so dobrotniki najrazličnejših stanov in ustanov pokazali občudovanja in hvale vredno naklonjenost. Vse dobrote iz začetne dobe niso zapisane na papir, pač pa v tisočera slovenska srca.

V prvi dobi po aprilu 1941 je delegat ljubljanskega Rdečega križa g. Alojz Colnar s svojo soprogo živahno skrbel za slovenske rojake, zbral med svojimi zagrebškimi znanci znatno število dobrotnikov in storil vse, kolikor je mogel v sodelovanju s Hrvatskim Rdečim Križem. Obsežno dobrodelno delovanje pa je preraščalo moč enega samega človeka. Zaradi uspešnega delovanja je bilo treba postaviti organizacijo pomoči na hrvatsko bazo. K sreči se je našel človek, ki je zgolj iz človekoljubnega in krščanskega usmiljenja prevzel nase veliko breme, da ustanovi poseben odbor za slovenske naseljence. Vseučiliški profesor g. dr. Krunoslav Draganović je na najvišjem mestu izprosil dovoljenje ter dosegel popolno načelno soglasnost v najvažnejših vprašanjih, ki so se tikala Slovencev tako glede sprejema v državno službo kakor glede dodeljevanja zemlje poljedelcem, izplačevanja pokojnin in sprejemanja v občanstvo.

Hrvatske vrhovne oblasti so pokazale veliko razumevanje ter so zagotovile Slovencem enake pravice, kakoršne uživajo Hrvati, seveda, v kolikor bi se s svojim osebnim delovanjem ne pregrešili proti interesom NDH. S tem so se odprla vrata rešitvi cele vrste vprašanj, omogočeno je bilo nadaljnje delo v prid slovenskim brezdomcem, odprta jim je bila pot do zaposlitve in do lastnega kruha. Dne 13. oktobra 1941 je bil sestavljen prvi odbor, in sicer: predsednik dr. Krunoslav Draganović, podpredsednik Franjo pl. Harazim, tajnik Jakob Richter, blagajnik dr. Anton Ogrizek, odbornica ga. Janja Kochova kot zastopnica Hrvatskega Rdečega Križa, za uradnika odbora pa je bil prevzet Alojz Colnar z gospo. Odbor je bil takoj prijavljen policijski oblasti in ministrstvu udružbe, priključen je bil državnemu ravnateljstvu za obnovo ter je tako dobil polslužbeni značaj. Začel je poslovati dne 15. oktobra 1941. Čakalo ga je obilo dela. Najprej je bilo treba urediti in opremiti pisarniške prostore v Jurišićevi ulici 2/I. V tem pogledu sta šla odboru na roko takratno državno ravnateljstvo za obnovo in bivše slovensko društvo »Narodni dom«. Za uspešno poslovanje je bilo nujno potrebno sestaviti slovensko kartoteko, kar je bilo kmalu izvršeno.

Zastopnik zavoda za kolonizacijo je odboru takoj izrazil željo, naj sestavi na podlagi nove kartoteke spis slovenskih kmetov, ker je bil zavod za kolonizacijo pripravljen, da jih takoj kolonizira na izpraznjenih hrvatskih posestvih. Odbor hvaležno ugotavlja, da je bilo kmalu koloniziranih nad 200 slovenskih družin, ki se jim od vseh godi sedaj najbolje. Treba je bilo nadalje napraviti popis vseh slovenskih upokojencev, ker je tak spis želelo državno ravnateljstvo za obnovo, kamor so dan na dan prihajale prošnje za ponovno izplačevanje pokojnin. Treba je bilo nadalje reševati številne prošnje za podporo, ki so prihajale posebno od slovenskih rojakov iz Bosne ter iz drugih pasivnih krajev.

Odbor je do začetka avgusta lani rešil 5989 prošenj. Ta številka pač nad vse zgovorno priča o delovanju odbora. Vsak dan je bilo v odborovi pisarni, ki se je komaj organizirala, nad sto strank z najrazličnejšimi željami in prošnjami. Vsak dan je prihajalo toliko korespondence, da je ni bilo mogoče sproti reševati. V pisarni sta bila v početni dobi stalno zaposlena dva člana odbora (blagajnik in tajnik dr. Draganović je kljub preobremenjenosti na raznih drugih področjih redno prihajal v pisarno in je s svojim vplivnim posredovanjem na odločilnih mestih dosegel ureditev mnogoštevilnih zadev v prid slovenskim rojakom. V glavnem so naši ljudje iskali pri odboru podporo v denarju in blagu, namestitve in raznih intervencij. Odboru so razni dobrotniki poklonili mnogo stare obleke, živil in zdravil. Odbor je tako moral urediti poseben paketni oddelek, ki ga ves čas vztrajno vodi rojak Vrbanjšek. To je kratek pregled početnega dela za slovenske rojake na Hrvatskem. V prihodnjem članku bomo pa pregledneje razmotrili plemenito delo odbora za naše rojake na Hrvatskem.

Visoka krvna žrtev dolenjske župnije

Župnija Škocijan pri Turjaku spada v Ljubljanski pokrajini prej med majhne kakor med velike župnije. In vendar je samo ta župnija v enem samem letu, v preteklem letu 1943, položila življenje 45 svojih župljanov, krepkih mož in fantov, na oltar svoje domovine v borbi proti ubijalskemu in krvoločnemu komunizmu. Največ žrtev sta zahtevala junaška obramba Turjaka pred besnim napadom združenih komunistov in badoljevcev sredi septembra ter nekaj dni nato zverinski pokolj ujetih turjaških branilcev v Velikih Laščah.

Pri bojih na Turjaku je padlo iz Škocijana 8 mož in fantov, od teh nekaj v boju samem, nekaj pa so jih komunisti pobili, ko so jim ob predaji Turjaka padli v roke ranjeni branilci. Dne 21. septembra so potem komunisti, kakor je še splošno v žalostnem spominu, uprizorili v Velikih Laščah grozni pokolj med turjaškimi ujetniki. Umorili so takrat tudi 28 mož in fantov iz Škocijana. Prav tako so bili trije škocijanski župljani med množico žrtev, ki so jih dne 15. oktobra komunisti enako zverinsko umorili v Ribnici. Pet protikomunističnih borcev iz Škocijana je padlo v spopadih s komunisti že pred izdajalsko zvezo med komunisti in badoljevci, zadnji pa je bil ubit dne 12. decembra na Mokercu.

Tako v župniji Škocijan skoro ni hiše, ki ne bi že doprinesla svojega krvnega deleža v sveti borbi zoper komunizem in ne položila svoje velike žrtve na oltar svojega naroda in svoje domovine, za njuno rešitev in boljšo bodočnost. Župnija Škocijan bo v naši zgodovini vedno blestela med onimi kraji, ki so razmeroma največ doprinesli za zajezitev nesrečnega komunističnega zločinstva. Leta te borbe s komunizmom bodo ostala v spominu še poznim rodovom, katerim bodo imena padlih mož in fantov trajen svetel zgled vse žrtvujoče ljubezni do domovine in svojcev.

Letalski boji nad Karavankami in Julijskimi Alpami

Berlin, 27. febr. DNB. Nemški »Messerschmitt« lovci so napadli sovražnikov oddelek štirimotornih bombnikov, ki je letel od Jadrana proti severu, v dopoldanskih urah 25. februarja že pred dosego dalmatinske obale. Tudi na vsej poti proti južni Nemčiji so ga neprestano ogorčeno napadali. Okoli 11.40 so sestrelili prvi velebombnik v bližini Gorice nad Krasom. Letalo je pri padcu zgorelo. Nemški lovci so v prihodnji četrt ure sestrelili nad Karavankami in Julijskimi Alpami nadaljnjih 6 ameriških bombnikov, ki so se razbili na zasneženih skalah Alp. Trije nadalnji bombniki so bili sestreljeni na povratku. Neko letalo je moralo zasilno pristati na jezeru in se je kmalu potopilo. Zajetih je bilo 7 mož posadke. Veliko število sovražnikovih letal je bilo med silovitimi letalskimi boji močno poškodovanih. Nemški lovci so ponovno javljali opazovanja gorečih motorjev nasprotnikovih letal. Rešiti se je utegnilo zgolj malo članov posadk sestreljenih bombnikov. Dva ameriška bombnika sta se razbila med letalskim bojem v srednji višini, ostali pa so po strmoglavljenju zgoreli.

Angleško kmetijstvo pred največjo krizo

Stockholm, 28. feb. Po mnenju strokovnih krogov stoji letos angleško poljedelstvo pred največjo krizo v svoji zgodovini. Zaradi naraščajočih zahtev raznih bojišč po trgovinski tonaži se mora uvoz živil v Anglijo l. 1944 še bolj omejiti kakor lani. Poljedelski minister je zato zahteval okoli 300.000 ha dodatne orne zemlje, toda nihče ne ve, kje naj vzamejo to zemljo. Še težji postaja položaj zaradi pomanjkana delovnih moči. Vojska izjavlja, da ne more odpustiti niti enega poljedelskega delavca. Poljedelskemu ministru ni torej preostajalo nič drugega, kakor ponovno pozvati farmerje, naj podvzamejo skrajne napore za obdelavo polj.

Čiščenje na italijanskih visokih šolah

Rim, 27. febr. Fašistično-republikanska vlada je pričela veliko čiščenje med učnim osebjem italijanskih vseučilišč in višjih šol ter med uradništvom italijanskega prosvetnega ministrstva.

Badoglio prosi za priznanje

Amsterdam, 28. febr. Maršal Badoglio je po vesti angleške poročevalske službe iz Neaplja izjavil, da je prosil vladi Zedinjenih držav in Anglije, naj priznata njegovo vlado kot »zavezniško vlado«, ima pa malo upanja, da mu bodo ugodili.

Nov guverner Gibraltarja

Stockholm, 28. febr. Kakor javlja Reuter iz Gibraltarja, je prispel v Gibraltar in prevzel poveljstvo novoimenovani guverner in vrhovni poveljnik Gibraltarja generalni poročnik Sir Thomas Eastwood.

NAROČITE SE NA ROMANE

DK

DOBRE KNJIGE

Ali ste že kaj prispevali za Zimsko pomoč?

Zvišanje rent pri Pokojninskem zavodu za nameščence

Rente Pokojninskega zavoda so bile že s 1. novembrom 1941 zvišane od 20 do 5%, minimalne rente za invalide in starostne rentnike za 163.15%, za vdove in sirote pa za 215.78%.

S 1. juljem 1942 so se te rente znova zvišale za 30%, za ženo in za otroke pa je bila uvedena doklada po 80 lir na mesec.

Upravni odbor Pokojninskega zavoda je na seji dne 28. XII. 1943 sklenil naj se rentam po stanju meseca junija 1942 od 1. I. 1944 dalje doda novih 30% rodbinske doklade naj se zvišajo od 80 lir na 150 lir na mesec za osebo.

Ta sklep je nadzorno oblastvo sedaj potrdilo in bo Pokojninski zavod do 10. marca 1944 nakazal vsem upravičencem povišek rent za 3 mesece skupaj, od meseca aprila 1944 dalje pa bo nakazoval zvišane rente.

Zimska pomoč

Iz pisarne odbora za »Zimsko pomoč« smo prejeli:

Rodbina Subert iz Most je podarila Zimski pomoči 200 lir namesto cvetja na krsto blagopokojne gospe Oset Justi.

Potrebovali bi zložljivo posteljo in otroško košaro. Če bi mogel kdo odstopiti, naj sporoči Zimski pomoči.

Za informacije glede »Zimske pomoči« kličite: 47-71 (int. 44)! Prostori »Zimske pomoči« so v Puccinijevi ulici 9./I. levo. Denarne prispevke pošiljajte po čekovnih položnicah na »Pokrajinski podporni zavod — Zimska pomoč — čekovni račun 16.580«!

Kretanje ob alarmu je dovoljeno 10 minut po znaku alarmnih siren. Teh 10 minut je namenjenih za to, da morejo pasanti doseči najbližje, bodisi zasebno zaklonišče ali da se morejo stanovalci hiš, kjer ni zaklonišča, podati v sosedno privatno ali najbližje javno zaklonišče. Nujno se priporoča, da se prebivalci ravnajo po teh navodilih in ne begajo po znaku alarma predaleč. Samo ob sebi je tudi umljivo, da to kretanje ni več dopustno, če bi se že pred potekom 10 minut pojavila sovražna letala.

—⊙—

Gostinske lokale, trgovske in obrtne poslovalnice morajo gosti oziroma stranke, kakor tudi uslužbenci ob alarmu čim hitreje izprazniti; lokale je treba radi zavarovanja proti tatvini zapreti in, kolikor je to možno, okna odpreti in spustiti žaluzije, da se steklo čim bolj zavaruje pred poškodbami radi zračnega pritiska in drobcev.

Kratke vesti z vsega sveta

Stockholm, 28. febr. Reuter javlja iz Jeruzalema: V notranjem mestu je v nedeljo zjutraj eksplodirala bomba v davčnem uradu in prav po odkritju po policiji. Tudi v davčnem uradu v Tel Avivu so v soboto odkrili več peklenskih strojev.

Vigo, 28. febr. Po vesteh iz Kaira je vlada iz Bagdada objavila, da so bili v Barazanu nemiri. Vodja zarote se je baje končno predal. Položaj v Barazanu je zopet normalen.

Amsteradm, 28. febr. Kakor javlja angleška poročevalska služba iz Alžira, je bil bivši francoski notranji minister Pierre Pucheu obtožen od degolističnih oblasti veleizdajstva. Proces bo baje 4. marca.

Ženeva, 28. febr. Severnoirski ministrski predsednik Broocke je, kakor poroča »Times«, v belfaškem parlamentu objavil, da je naprosil dosedanjega severnoirskega prosvetnega ministra prof. Corkey naj poda ostavko. Kot vzrok je Broocke navedel, da je Corkey zanemarjal svoj urad in je v zadnjih šestih mesecih bil le trikrat v svojem ministrstvu. Corkey, ki je duhovnik, je izjavil, da se je ukvarjal s krščansko vzgojo mladine v Severni Irski in da je bilo to odveč konservativcem.

Gospodarstvo

Ustanovitev hrvatske pozavarovalne družbe

Hrvatske zavarovalne družbe so sklenile ustanoviti lastno pozavarovalno družbo. Ustanovni občni zbor je bil 12. februarja v Zagrebu. Nova »Hrvatska pozavarovalna d. d.« bo imela 9 milijonov kun glavnice, razdeljene na 300 delnic po 30.000 kun. 60% glavnice so vpisale zavarovalnice »Domovina« d. d., Zagreb, »Hrvatski Radiša«, Zagreb in »Napredak«, Sarajevo. Gornja vest utegne vzbuditi zanimanje v zavarovalno-gospodarskih krogih. Zamisel je velika in drzna. Doslej so hrvatske družbe sklepale zaradi potrebne porazdelitve in izravnave rizikov pozavarovalne pogodbe z inozemskimi zavarovalnimi družbami.

V bivši Jugoslaviji je bila že leta 1940. sprožena misel, osnovati državni pozavarovalni zavod, pri katerem bi morala domača in tuja pozavarovalna podjetja pozavarovati del rizika. Podroben načrt javnosti takrat ni bil sporočen in se je o načrtu zvedelo šele po raznih, od zavarovalnega kapitala nekako inspiriranih člankih, ki so skušali z obsežnim statističnim gradivom z mnenji inozemskih strokovjakov izpodnesti zamisel in dokazati, da niso znatni zneski, ki se plačajo inozemstvu v pozavarovanju. Zveza zavarovalnih podjetij pa je v istem času sestavila spomenico, ki je skušala dokazati, di bi bila izvedba načrta nerentabilna. Ta spomenica je vredna pazljivega studija, ker nudi zanimiv vpogled v naše zavarovalno gospodarstvo. Znana so prizadevanja dr. Ivanova, ravnatelja največje bolgarske zavarovalnice, da bi se za Balkan ustnovila velika skupna pozavarovalnica. Ta zamisel pa ni dozorela.

Pri načrtu za ustanovitev pozavarovalne družbe je potrebna precejšnja previdnost. Svetovno zavarovalno gospodarstvo pozna razmeroma malo pravih pozavarovalnih družb, kar dokazuje, da sta ustanovitev in uspešno vodstvo take pozavarovalne družbe dokaj težaven posel in je na mestu previdnost s finančnega, gospodarskega, organizatoričnega in tudi upravnega stališča. Za uspešen procvit zavarovalnice je potreben širok mednarodno razpreden zavarovalni trg. Potrebna je tudi izmenjava rizikov preko državnih meja. Manes našteva po drugih virih za leto 1925. le 156 čistih pozavarovalnih družb, ki se pečajo zgolj s pozavarovanjem, med njimi 34 v Nemčiji, ki je klasična dežela pozavarovalnih družb in obenem zibelka pozavarovalne misli v modernem smislu. Neposredni povod za ustanovitev čistih pozavarovalnic v Nemčiji je dal velik požar v Hamburgu leta 1842. Kot prva ustanova na široko čisto pozavarovalni osnovi velja »Kölnische Rückversicher. Gesellschaft« iz leta 1846. Na tem področju je močna tudi mala Švica s svojo »Schweizer Rückversicherungs Gesellschaft«, ki ima po obsegu mednarodnega posla svetovni sloves. S to družbo je stalo nekaj časa tudi slovensko zavarovalništvo v poslovni zvezi, in sicer preko Vzajemne zavarovalnice.

F. L. Tuma- ravnatelj Prve češke pozavarovalne družbe v Pragi našteva v Evropi komaj 100 čistih pozavarovalnic, Wagenführ pa za leto 1934. komaj 37 pozavarovalnih družb (Nemčija 11, Švica 4, Amerika 9, Francija 4, Danska 5, Anglija 3 in Norveška 1). Po njegovih podatkih je bila leta 1934. Nemčija udeležena na svetovnem pozavarovalnem poslu z 39.7%, Švica s 25.4%, Amerika pa z 12.4%. Zdi se, da ta statistika ni povsem točna. Med drugim ne omenja Prve češke pozavarovalne banke, ki jo je že leta 1872. ustanovila Banka Slavija. Tudi nista omenjeni obe bolgarski pozavarovalnici.

Zanimivo je, da se Italija prav do zadnjega časa na svetovnem pozavarovalnem poslu ni mnogo udeleževala in ni imela posebne pozavarovalne družbe velikega formata, čeprav je drugače s svojimi zavarovalnimi veledružbami v svetovnem direktnem zavarovalnem poslu zavzemala vodilno vlogo. Šele pred par leti je bila ustanovljena družba Compagnia di Roma z 200 milijoni lir glavnice, ki predstavlja prvi čisti tip pozavarovalne družbe. Naravno je, da bo tudi naša javnost z zanimanjem zasledovala realizacijo zamisli ustnovitve čisto hrvatske pozavarovalne družbe.

Dr. A. U.

GOSPODARSKE VESTI

= **Štednja s plutovino v Nemčiji.** Kakor poroča »Völkischer Beobachter« se v zadjem času strogo izvaja predpis, da se vino v steklenicah oddaja le proti vrnitvi starega zamaška. Na leto gre v Nemčiji promet približno 100 milijonov steklenic vina, likerjev in drugih žvil, pri katerih se uporablja zamaški iz plutovine. Pivovarne so že pred vojno uporabljale le kapice s vložkom, iz mlete plutovine, povezane z umetno smolo. Pričakovanja, da bo mogoče plutovino nadomestiti z drugo surovino se niso obnesla. Nemški državni odbor za gospodarstvo z ovojnim materialom je napravil številne poizkuse z zamaški iz lepenke, celuloze, vlite lepenke itd. Nadomestni material se uporablja le pri steklenicah, ki vsebujejo suho tvarino. Sedaj poročajo iz Prage, da je gospodarska skupina pivovaren pri Glavni zvezi češkomoravske industrije razpisala nagrado 100.000 kron onemu, ki izumi novo tvarino za vložke pri steklenicah za pivo. Nova tvarina mora biti domačega izvora in mora ustrezati tudi glede cene. Izumitelju ostanejo vse patentne pravice.

= **Stroga kontrola cen v Italiji.** V okviru obnovitvenih ukrepov je Mussolinijeva vlada izdala načelne smernice za obsežno preureditev proizvodnje, ureditev mezd in za bodočo politiko cen, pri kateri mora biti merodajna predvsem potreba stabilnosti valute. Najvažnejši cilj novih ukrepov je splošna stabilizacija cen. Za dosego tega cilja je bila izdana vrsta zakonov, obenem so bili ustanovljeni potrebni organi za kontrolo politike cen in mezd. Pri tem ne bo morda predpisan trdni sistem cen, temveč se bo izvajal sistem gibljivih cen, da bo mogoče prilagoditi cene potrebam proizvodnje, potrošnje in potrebam države v vojni. Splošni dvig mezd, transportnih stroškov, izdatkov za surovine in dvig ostalih stroškov pri skrčenem prometu, vse to zahteva ustrezajoče upoštevanje pri cenah. Ta prilagoditev naj se doseže, ne da bi obremenjevala potrošnjo na najvažnejših področjih prehrane. Po postavljenih načelih stabilizirane cene bodo potem strogo kontrolirali. Kontrola se bo po doseženi organizaciji kontrolnega aparata še poostrila.

= **Zapora nekaterih inozemskih dobroimetij pri italijanskih bankah.** Italijanski finančni minister je odredil zaporo vseh dobroimetij zasebnikov in bank iz Švice, Portugalske, Francije, Švedske, Danske Hrvatske, Srbije, Madžarske, Rumunije, Bolgarije in Argentine. To so one dežele, ki so podobne ukrepe izdale za italijanska dobroimetja.

= **Razširjeno pridelovanje bombaža v Južni Srbiji.** Po priključitvi Južne Srbije k Bolgariji je uspelo površino bombažnih nasadov v dveh letih več kakor pošestoriti. Tudi donos na hektar se je povečal za 20%. Najboljše uspehe so dosegli v okrajih Veles, Dojran, Djevdjelija, Štip, Strumica, Skoplje in Ovčje polje. Z melioracijskimi deli bodo v prihodnjih letih povečali površino bombažnih kultur za 3000 hektarjev na leto, tako da se bo površina dvignila še za 10.000 hektarjev.

= **Reprivatizacija pri baltskih deželah.** Nemški državni komisar za Vzhodno deželo je že 4. novembra preteklega leta podal poročilo o stanju reprivatizacije, in sicer po podatkih na dan 1. oktobra. V Letonski so dotlej vrnili starim lastnikom 35.600 kmetij, kar ustreza 15.5% celotnega števila. V teku novembra je ta odstotek narasel na 20%. V Estonski so do 1. oktobra vrnili starim lastnikom 10.723 kmetij, to je 10% celotnega števila, za november pa se je odstotek podvojil. Najbolj počasi napreduje reprivatizacija v Litvi, kjer so bile v teku vojne v pretežnem delu dežele uničene zemljiške knjige. Tako so oblastva do 1. oktobra vrnile šele 4683 kmetij, do konca novembra pa je to število naraslo na 10.000. Nemški državni komisar za Vzhodno deželo upa, da bo v teku letošnjega leta uspelo docela zaključiti vrnitev kmetijskih posestev. V Estonski in Letonski je postopek v zadnjih mesecih že toliko napredoval, da bo v kratkem zaključen. V Litvi, kjer gre delo zaradi omenjenih ovir bolj počasi, pa je bilo v februarju tudi že vrnjenih 50% kmetij. Bolj počasi napreduje v baltskih deželah reprivatizacija industrijskih, trgovinskih in obrtnih podjetij. Te dni je bilo zaključeno delo za vrnitev lekarn in kinematografov. Osebe, ki so upravičene zahtevati vrnitev podjetij, deloma odlašajo z vložitvijo prošenj, ker pri sedaj predpisanih nizkih cenah ni izgledov za rentabilno poslovanje mnogih obratov. Ker pa ima oblastvo interes na tem, da se reprivatizacija čimprej izvrši, bodo izvedli revizijo cen in pribitkov k cenam v trgovini.

= **Valutne razmere v Alžiru.** Nedavno je bila med britansko vlado in francoskim odborom v Alžiru sklenjena valutna in finančna pogodba, ki predvideva, da se relacija 200 francoskih frankov za 1 funt obdrži v vsem od alžirskega odbora kontroliranem področju. Le Sirija in Libanon bosta obdržala staro pariteto 8.83 sirskih odnosno libanonskih funtov za 1 angleški funt. K temu dogovoru so deloma pristopila tudi Zedinjene države, ki so se obvezale, da bodo držale tečaj 50 frankov za dolar, vsaj pri plačilih, ki ne presegajo običajnih izmer. Kako bo mogoče izvajati ta sporazum, je seveda drugo vprašanje. V tem pogledu so zanimiva izvajanja finančnega komisarja alžirskega odbora Mendesa Francosa, ki opozarja, da gre francoska Severna Afrika neizogibno nasproti inflaciji, in sicer zaradi znatnih vojnih izdatkov, pomankanja zaupanja v domačo valuto in navijanja cen na črni borzi. K angleško francoskem sporazumu objavljajo še nekatere nadaljnje podrobnosti. Še pred zasedbo francoske Severne Afrike je de Gaulle ustanovil posebno novčanično banko za ona francoska področja, ki so priznavala njegovo oblast. Ta zavod bo sedaj spremenil svoj naziv v Caisse centrale de la France d'Outremer (doslej Caisse centrale de la France libre). Ne gre pa samo za spremembo imena, temveč za omejitev delokroga te de Gaullove novčanične banke, ki naj bi po prvotnih statutih imela izključno pravico izdajanja novčanic na vsem področju pod vplivom de Gaullea. Sedaj pa je praktično omejen delokrog tega zavoda na ozemlje francoske Ekvatorialne Afrike. Zlasti ne izgube svoje pravice izdajanja bankovcev novčanične banke v Severni Afriki, to so Alžirska banka, Marokška banka, Banka Francoske zapadne Afrike in Banka za Madagaskar. Predlog de Gaullea, da bi te banke odstopile svojo pravico izdajanja bankovcev njegovi novčanični banki je bil odklonjen. Kakšne posle bo vršila de Gaullova banka v Severni Afriki ni razvidno. Le sedež se prenese iz Londona v Alžir. Očitno so si Angleži in Američani sami pridržali pravico izdajanja zasedbenih bankovcev v Severni Afriki, s čimer bodo napravili lepo kupčijo. Kakor poroča »Financial News« so taki bankovci že tiskani, le besedilo je še odprto, ker je še sporno, ali se bodo glasili na franke ali na funte. Končno pripominjajo, da velja v pogodbi določena paritета 200 frankov za en funt izključno za zamenjavo okupacijskih funtov. Pravi funti se v severni Afriki plačujejo po 270 (namesto po 200), pravi dolarji pa celo po 75 frankov (namesto po 50).

Posestnikom v katastralni občini Brinje

Leta 1943. je mestna občina ljubljanska dala na novo izmeriti in napraviti mape za kat. občino Brinje. Te nove katastrske mape so sedaj gotove ter bodo na njih podlagi napravljeni novi posestni listi in preurejeni podatki o parcelah v zemljiški knjigi. Predno pa se s temi deli začne, lahko posestniki po zakonu o katastru nove mape pregledajo in ugotove, če je njihova posest pravilno narisana in v zapisnikih pravilno vpisana. Pri tej priliki lahko posestnik novim mapam ugovarja in, če sam ni zakrivil pogreškov, bodo mape popravljene brezplačno. Zato bodo katastrske mape k. o. Brinje razgrnjene za javni vpogled od 6. do 21. marca vsak dan, razen ob nedeljah in praznikih, od 8. do 12. in od 15. do 17. ure v geometrski pisarni Pelc in Breskvar, Cesta Arnelie Rea št. 3/I (prej Gosposvetska cesta 3).

Vsak posestnik kakršnekoli zemljiške ali stavbne parcele v tej katastralni občini nove mape lahko pregleda na dan, za katerega bo dobil posebno vabilo. Pri tej priliki izjavi, ali je njegovo posestvo pravilno vpisano ali ne. Če sta na posestvu dva ali več lastnikov, morajo priti vsi k vpogledu, da ne bi bili soposestniki vpisani pomanjkljivo.

Po 31. marcu posestniki novim mapam ne bodo mogli več ugovarjati ter bodo poznejši popravki šli vsi na njihove stroške.

Po pregledu novih katastrskih map bodo posestniki podpisali poseben zapisnik, kjer bodo priznali, da so na novo narisane meje, ki so v naravi zamejovane z mejniki, pravilne ter je tudi kultura posameznih parcel pravilno označena. Če bi pa posestnika k pregledu nove mape ne bilo, bodo ta zapisnik podpisali posebni občinski zastopniki, ki bodo ves čas razgrnjenja navzoči, ter se posestnik pozneje ne bo mogel sklicevati na to, da zapisnika ni sam podpisal. Če bi pa posestniki posebnega vabila ne dobili, kar je zelo lahko mogoče tedaj, če so parcele prodobili šele po letu 1941., naj si ogledajo nove mape na dan 22. in 23. marca.

Ugovore in pritožbe proti novi mapi in pripadajočim zapisnikom lahko posestnik takoj sam vloži pri navzočem geometru ali pa pismeno pri katastrski upravi v Ljubljani, vse pa le do vključnega 31. marca t. l. Ugovori in pritožbe naj vlagajo v naslednjih primerih: 1. Če parcela ni vpisana ali je večkrat vpisana ali če je posestnik napačno vpisan. 2. Če so mejniki napačno postavljeni, če je meja, oblika ali površina parcele napačno izmerjena, vrisana ali izračunana. 3. Če je nerodovitna parcela uvrščena v kulturo (vrt, njivo, travnik, gozd itd.) ali če je rodovitna parcela vpisana za nerodovitno. 4. Če parcela ni uvrščena v ustrezno kulturo, torej če je n. pr. namesto njive vpisan travnik ali gozd in podobno. 5. Če parcela ni dobila pravilnega razreda. 6. Če je parcela v primeri s kako drugo parcelo neenako klasirana.

Mestna občina vabi vse posestnike, naj si nove mape ogledajo, ker bo vse morebitne nepravilnosti v katastrskih mapah pozneje mogoče popraviti samo na stroške posestnikov sami.

Z 31. marcem bo razgrnjenje novih katastrskih map zaključeno in bodo katastrske oblasti poženile vse potrebne, da bo nova mapa povsem nadomestila dosedanjo staro mapo kat. občine Brinje.

Kronika

* **Odlikovanje Führerjevega telesnega zdravnika.** Dne 24. februarja je Führer odlikoval z viteškim križcem za vojne zasluge svojega telesnega zdravnika prof. dr. Thea Morellija. Odlikovanec je že od l. 1936. telesni zdravnik Adolfa Hitlerja ter si je stekel velike zasluge kot raziskovalec vitaminov in hormonov.

* **Ženske rojstnega letnika 1927. pojdejo v Nemčiji v delovno službo.** Po naredbi nemškega notranjega ministra se morajo dekleta rojstnega leta 1927 na celokupnem ozemlju velikonemške države javiti pristojni policijski oblasti v času od 20. februarja do 15. marca t. l., kjer bodo sestavili sezname za delovno službo. Dekleta bodo končala svojo obvezno službo najkasneje do leta 1945.

* **Smrt upokojenega feldmaršala.** V bližini Vrbskega jezera na Koroškem je umrl 25. februarja upokojeni feldmaršal-lajtnant Eugen Ruiz de Roxas. Pokopali so ga v nedeljo 27. februarja. Pokojniku je bilo 87 let.

* **Smrt znanega nemškega slikarja.** V Klosterneuburgu je umrl nemški slikar Robert Wezack, ki je bil več desetletij v ospredju klosterneuburških umetnikov ter je ustvaril kot risar in slikar mnogo znamenitih umetnin. Posebno je slovel po svojih freskah in še v zadnjih letih svojega življenja je slikal oltarno sliko, ki predstavlja vesoljno sodbo. Robert Wozack je učakal 68 let.

* Andro Alujević †. Iz Splita poročajo, da je tamkaj umrl dne 24. t. m. g. Andro Alujević, poštni upravnik v p., oče g. dr. Branka Alujevića, predsednika Pokrajinske delavske zveze.

* **70-letnica znanega vojaškega kapelnika.** Na Dunaju je obhajal 70-letnico rojstva bivši vojaški kapelnik Franc Anton Hüttisch. Jubilant živi na Dunaju, kjer je dobil svojo glasbeno izobrazbo pri skladatelju Brucknerju. Nekaj časa je sodeloval pri orkestru Edvarda Straussa, po svetovni vojni je prišel h gledališču, pozneje pa je prevzel mesto vojaškega kapelnika na Salzburškem.

* **Francoski škofje protestirajo.** Teroristični bombniki so povzročili na francoskem ozemlju že toliko škode, da so se zaradi tega zbrali francoski kardinali in škofje k zborovanju, na katerem so ostro obsodili način bojevanja iz zraka. Francoski škofje in kardinali protestirajo zlasti proti opustošenju francoskih odprtih mest in proti množestvenemu ubijanju ljudi iz zraka. Nadalje obsojajo tuli uničevanje cerkev, bolnišnic, zgodovinskih in drugih spomenikov ki imajo umetniško vrednost. Na koncu pravijo, da način sedanjega bojevanja v zraku spravlja v nevarnost civilizacijo človeštva.

* **3000 daril za italijanske vojake pri Cassinu.** Iz Rima so poslali na bojišče pri Monte Cassinu 3000 zavojčkov za italijanske vojake, ki se borijo na ondotni fronti.

* **Zveza italijanskega tiska v Benetkah.** V beneški palač. Mosenigo so te dni otvorili sedež nove zveze italijanskega tiska, ki je imela svojčas sedež v Rimu in se je sedaj preselila v Benetke. Predsednik Zveze italijanskega tiska je še vedno Guglielmotti.

* **Vojaška parada pred črnim cesarjem.** Iz Abesinije poročajo, da so imeli v Adis Abebi v navzočnosti neguša ter angleških in ameriških častnikov veliko vojaško parado oddelkov abesinske vojske, ki bo v kratkem poslana na italijansko bojišče.

* **Bivši kralj Karol sili v Argentino.** Listi poročajo, da je bivši rumunski kralj Karol, ki se mudi trenutno v Mehiki, prosil argentinsko vlado za dovoljenje, da bi se smel naseliti na področju argentinske države.

* **Dvojni umor v Berlinu pojasnjen.** Približno pred mesecem dni so berlinski listi poročali, da so varnostni organi proti koncu novembra lanskega leta našli v Berlinu in v Weilu ob Renu kovčeg in več zavojev z deli razsekanega ženskega in dekliškega trupla. Dvojni umor je sedaj pojasnjen do kraja. Morilec je bil odkrit v osebi 35letnega Avgusta Eckerta iz Schöneberga pri Berlinu, ki je naposled priznal, da je umoril 33letno ločenko Vero Kornovo in njeno osemletno hčerko Evo. Eckert je imel s Kornovo nekaj časa ljubavno razmerje, ko pa mu je Kornova izročila v shrambo skrinjico z lišpom in raznimi dragocenostmi, mu je šinilo v možgane, di bi Kornovo oropal. Da bi zabrisal sled, je svojo ljubico in njeno mladoletno hčer umoril. Izvbil je v ta namen obe v svoje stanovanje ter izvršil zločin, razsekani trupli pa spravil v škatle iz kartona in v kovčeg ter zanesel vse skupaj na Postdamski kolodvor v Berlinu, kjer je vrgel zavoje v direktni vlak proti Baslu. Kriminalna policija ni imela lahkega dela, preden je morilca izsledila. Slednjič je razpisala nagrado v znesku 20.000 mark in prav ta nagrada je pomagala izsleditи zločinca, ki bo plačal dvojni umor s svojim življenjem.

Iz Ljubljane

Hausbesitzern und Mietern zur Beachtung

Es ist festgestellt worden, dass die Hausbesitzer die Vorschrift betreffs der Übernachtung in Privathäusern (Sl. list 31, 1942) nicht beachten, besonders gilt dies für die Bestimmungen des Artikels 3, laut dessen sie auf eigene Kosten und Verantwortung verpflichtet sind, ein Verzeichnis aller im Hause nächtigenden Personen, nach Wohnungen und Hausgemeinschaften getrennt, anzuschlagen. In vielen Fällen gibt es vorgeschriebene Verzeichnisse überhaupt nicht, eine grosse Zahl deren ist aber mangelhaft. Die Polizeidirektion macht die Betreffenden aufmerksam, dass sie binnen drei Tagen die Sache in Ordnung bringen, um Folgen vorzubeugen. Nach Ablauf dieser Frist werden Zuwiderhandelnde rücksichtslos bestraft werden.

Polizeidirektion.

Opozorilo hišnim lastnikom in najemnikom

Ugotovilo se je, da hišni lastniki ne upoštevajo predpisa o prenočevanju v zasebnih hišah, Sl. list kos 31 iz leta 1942., predvsem pa ne določbe čl. 3., po kateri so dolžni ob svojih stroških in lastni odgovornosti nabiti seznam vseh v hiši prenočujočih oseb, ločeno po stanovanjih in domačih skupnostih. V mnogih primerih predpisanih seznamov sploh ni, veliko število pa je netočnih. Uprava policije opozarja prizadete, da v treh dneh spravijo stvar v red, da ne bo posledic. Po tem roku bo kršitelje brezobzirno kaznovala.

Uprava policije.

* * *

u— **Novi grobovi.** Po kratkem in hudem trpljenju je zatisnil svoje trudne oči posestnik in mesar g. Karel Štrukelj st. K večnemu počitku bodo blagega moža in dobrega očeta spremili v torek ob 15. iz hiše žalosti, Povšetova 86, na pokopališče k Sv. Križu. — Premenil je bivši restavrater g. Emil Keržišnik. Zapušča soprogo Leopoldino rojeno Sartori, hčerko Emilijo poročeno Babinek, sinova Oskarja in Nika ter številno drugo sorodstvo. Na zadnji poti bodo pokojnika spremili v torek ob 17. iz kapele sv. Andreja na žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Za vedno je zapustil svojce drž. upokojenec g. Anton Zadnik. Za njim žalujejo soproga Frančiška, hčerka Marija in drugo sorodstvo. Pogreb bo v torek ob pol 17. iz kapelice sv. Janeza na žalah k Sv. Križu. — Po mučni bolezni je umrla v 69. letu starosti ga. Gabrijela Salmičeva, vdova Garzarolli pl. Thurnlack. Zapušča sinove dr. Emila, Josipa, Ela, Leona in Marijana, hčerko Meri ter številno drugo sorodstvo. K večnemu počitku so rajnko položili v ponedeljek na pokopališču v Postojni. — Pokojnim naj bo ohranjen blag spomin, njihovim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **V Ljubljani so umrli od 18. do 24. februarja.** Antloga Herman, 50 let, Vidovdanska c. 9; Stupica Ivan, 69 let, šolski upravitelj v p., Vodnikova c. 108; Štefe Jožef, 70 let, tiskarniški delavec, Japljeva ul. 2; Perko Jera, roj. Žužek, vd. Jaki, 80 let, vdova po tovarn. delavcu, Japljeva ul. 2; Vidmar Marija, roj. Lendaro, 44 let, žena železn. strojevodje, Martina Krpana ul. 5; Oberman Anton, 40 let, posestnik, Vidovdanska c. 9; Polak Josip, 44 let, brivski mojster, Vidovdanska c. 9; Sedlak Amalija, 75 let, učiteljica v pok., Cesta Viktorja Emanuela 20; Kerželj Alojzija, roj Lindič, 67 let, posestnica, Krovska ul. 3; dr. Zore Janez, 68 let, vseučiliški profesor v p., Petrarcova ul. 12; Hassl Ivan, 83 let, žel. uradnik v pok., Bleiweisova c. 4; Lunder Anton, 22 let, posestnikov sin, Vidovdanska c. 9; Hrovatin Ana, roj. Jugovar, 63 let, žena tisk. strojnika, Resljeva c. 26; Oset Justi, roj. Gaber, 63 let, restavraterka, Drenikova ul. 12; Dovžan Ivan, 79 let, orožniški stražmojster v pok., Hrenova ul. 17; Bratina Ljudmila, roj. Janežič, 47 let, žena okrajnega načelnika, Kočevje 94; Bratina Ljudmila, 11 let, hči okrajnega načelnika, Kočevje 94; Učak Marija, 70 let, šivilja, Vidovdanska c. 9; Bregant Adolf, 30 let, steklarski vajenec, Vidovdanska c. 9; Cankar Leopoldina, 52 let, vdova po polic. detektivu, Postojnska ul. 22; Čebular Karolina, roj. Supančič, 78 let, vdova po račun. naredniku v p., Beethovnova ul. 16; Zalokar Ana, 74 let, zasebnica, Mestni trg 9; Sluga Anton, 81 let, finančni sluga v p., Tržaška c. 74; Šegatin Karolina, roj. Homec, 71 let, vdova po čevljarju, Jeranova ul. 5; Plehan Ana, 57 let, zasebnica, Zalokarjeva ul. 4. — V ljubljanski bolnici so umrli: Kovačič Frančiška, roj. Brinovec, 54 let, žena posestnika, Mirna 9; Medja Frančiška, 65 let, šivilja, Študentovska ul. 3; Pirc Marija, 77 let, šivilja, Študentovska ul. 2; Črepinko Terezija, roj. Heinrichar, 55 let, žena podinšpektorja fin. kontrole, Šmartinska c. 100; Teršelič Alojzij, 52 let, mlinarski pomočnik, Streliška ul. 33; Otoničar Janez, 61 let, posestnik, Borovnica pri Rabi; Jakič Štefanija, 19 let, žena žel. delavca, Cesta na Brdo 108; Šumi Ivan, 61 let, trgovec, Celovška c.; Intihar Anton, 65 let, računski inspektor v p., Bleiweisova 15; Tarman Janez, 39 let, delavec, Gozd 10, Kranjska gora; Vodišek Matilda, 48 let, dninarica, Loka pri Zidanemmostu; Tršan Marija, 6 mesecev, hčerka krojača, Domobranska c. 13.

u— **VI. simfonični koncert letošnje sezone** bo v ponedeljek, 6. marca, ob 18. uri v veliki unionski dvorani. Vodil ga bo dirigent Drago Mario Šijanec, na sporedu pa so sledeča dela: 1. Mozart: Jupiter, simfonija; 2. Suk: Radus in Mahulena; 3. Wagner: Predigra k operi »Večni mornar«. Spored bo izvajal povečani radijski orkester. Predprodaja vstopnic bo od 1. marca dalje v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Važno za vsakogar sedaj in v bodoče je znanje strojepisja.** Praktično znanje potrebno v vsakem zasebnem ali javnem poklicu! Novi strojepisni tečaji pričenjajo 1., 2 in 3. marca. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji. Vpisovanje dnevno. Informacije, prospekte daje: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **Poledica kakor sredi zime.** Dav. je pokrila ljubljanske ulice neprijetna poledica. Včerajšnji dež je ulice dodobra namočil in netlakovane razmehčal. Zvečer se je ozračje ohladilo in je vlaga na cestah pomrznila. K lednemu plasti je ponoči prispevala še megla. Medtem ko se je davi moglo po netlakovanih cestah stopati še dovolj varno, je bila hoja na tlakovanih hodnikih in ulicah zelo negotova in nevarna. Kongresni trg je bil ves prekrit z ledom. Kdor se je upal preko njega, ga je uspešnejše prekoračil z drsanjem kakor pa s hojo. Ljudje so svojo pot rajši nekoliko podaljšali in šli po netlakovanih hodnikih Zvezde. Led na ulicah se je kmalu začel tajati. V središču je bila okoli 7.30 že večina hodnikov brez ledu.

u— **Angleški slovar dobite v knjigarni** Zužek, pasaža, tel. 32-26.

u— **Dijakom-injam in visokošolcem-kam se nudi ugodna prilika,** da koristno uporabijo svoj prosti čas za priučitev strojepisja. Praktično znanje, koristno vsakomur. Novi tečaji pričenjajo 1., 2. in 3. marca. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Vpisovanje in informacije dnevno: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska št. 15.**

u— **Za pokojno Uršulo Schnabl,** posestnico iz Drašč v Ziljski dolini, se bo brala sv. maša zadušnica v torek 29. t. m. ob pol 8. uri zjutraj v cerkvi sv. Petra, v sredo 1. marca ob 7. uri pa v cerkvi sv. Jožefa, pri oltarju Srca Jezusovega.

u— **Učite se strojepisja! Praktično znanje, koristno vsakomur sedaj in v bodoče v zasebnem ali javnem poklicu.** Novi eno-, dvo- in trimesečni strojepisni tečaji pričenjajo 1., 2. in 3. marca. Moderna strojepisnica, desetprstna učna metoda. Vpisovanje dnevno. Učnina zmerna. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Informacije, prospekte daje: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **Reševalcem zlogovnice št. 9 v »Slovenskem Narodu«,** 28. febr.: **Zamenjajte 12. in 13. besedo!**

Z Gorenjskega

Desetletnico ženskega dela na Koroškem so te dni praznovali v Celovcu. Namen ženskih združenj je posebno v vojni velik, ker je ženstvo v polni službi naroda. Med posameznimi krajevnimi skupinami na Koroškem se je započelo po želji celovškega okrožnega vodje vzajemno delo. Zadnji čas se je koroško ženstvo posebno izkazalo pri oskrbi novih bivališč preseljencem iz Celovca.

Smrt na bojišču. Na vzhodnem bojišču je padel 23-letni Anton Martič, koroški rojak in poročnik v nekem topniškem polku. Pokopali so ga na vzhodnem bojišču.

Vojne tekme rudarskih vajencev so bile opravljene te dni v nekem koroškem rudniku. H tekmam ki se jih je udeležilo 30 mladeničev, je prišel tudi obratovodja dr. inž. Tschernig. Po praktični vaji je bila teoretična in svetovnonazorska skušnja, naposled pa so bili zmagovalci primerno počaščeni.

Poveljnik varnostne policije major Naumann je pred dnevi povabil zastopnike tiska k ogledu javnih zaklonišč v Celovcu. Prepričali so se, da se na vodilnih mestih zelo trudijo, da bodo javna zaklonišča kakor tuli primerne kleti kar najbolje urejene za zaščito pred letalskimi napadi. Kar je še treba izpolniti, se izpopolnjuje. Posebna skrb velja zlasti materam in otrokom, za katere se trudijo vsi organi protiletalske zaščite. Zdravniki in sestre pomočnice so v času alarma vedno pripravljeni na pomoč.

Nesreča pri razstreljevanju. V bližini Osojskega jezera je eksplozija neke mine, s katero je hotel 50-letni Friderik Pušič razstreliti večjo skalo, možu tako poškodovala oko, da so morali Pušiča oddati v mariborsko bolnišnico.

S Štajerskega

Smrtna nesreča. Železniški zavirač Alojz **Kračun** je pri premikanju vagonov na kolodvoru v Slovenjem Gradcu prišel z glavo med odbijače in je obležal na mestu mrtev.

Obsodba nevarne tatice. Ljudmila Rösslerjeva je v času od avgusta do novembra lanskega leta ukradla svojim delovnim tovarišem in tovarišicam več kosov obleke, perila, nakazil za čevlje, zapestno uro, šivalne potrebščine in slično. Celo iz skladišča nekega depoja za bolnike je odnesla več kosov spodnje obleke. Vrhu tega je uplenila še kolo ter dve nakaznici za oblačilne predmete. Sodišče jo je obsodilo na 15 mesecev ječe.

Iz Trsta

Mrtvaški zvon. Te dni so umrli v Trstu 89letni Ivan Masi, 94letna Elvira Sancin, 82letni Aleksander Sambo, 83letna Julija Breš, 59letni Anton Zbisa, 58letni Ivan Belišček, 28letna Simeona Cepič vdova Miotič, 64letna Josipina Pertot in 70letna Josipina Müller.

Smrtna kosa. Umrli so te dni v Trstu polkovnik Henrik Mollini, Gilda Merlo-Gorup in Justina Pestelj.

Himen. Te dni so se poročili v Trstu zdravnik dr. L. Testi in gospodinja Henrika Geiger, geometer Alojz Bratuš in učiteljica Arnila Brumat, mehanik Marij Fonda in zasebnica Lilije Paci.

Smrtna nesreča na Proseku. Na Proseku se je smrtno ponesrečil Odorik Micelli. Med delom je dobil usodne poškodbe po obrazu, levi nogi, levi podlahtnici in trebuhu. Prepeljali so ga v tržaško bolnišnico, kjer pa je kmalu po prevozu izdihnil.

Iz monopolskega skladišča so odnesli 564 kg tobaka. Te dni so drzni vlomilci vdrli v nočni uri v skladišče državne monopolske uprave na sprehajališču sv. Andreja št. 5. Odnesli so 564 kg tobaka v vrednosti 173.675 lir. Tržaška policija je tatinskim zlikovcem že za petami.

Mezga mu je dišala. Mladenič je poizkusil v ulici Crispi 31 srečo v Malfattijevem živilskem skladišču Svojo pažnjo je obrnil k čebru, ki je bil napolnjen z mezgo Bilo je je 10 kg. V primernem trenutku je zgrabil za čeber in ga odnesel. Toda imel je smolo, kajti Malfattijev prijatelj Beltrame je mladeniča opazil in stekel za njim. Med begom je mladenič rajši spustil čeber, kakor pa, da bi bil zajet. Naslednjega dne se je pojavil v skladiščnih prostorih drug mladenič, ki ga je pa Malfatti zasačil pri tatinskih namenih. Zadeva je prišla v roke policijskih organov, ki so dognali identiteto obeh mladeničev. Pokazalo se je, da sta poizkusila svojo srečo po skupnem načrtu. Na vsak način sta želela priti do sladke mezge, smola pa jima je to nakano temeljito prekrižala.

Iz Gorice

Usodna eksplozija. Neki kmet iz Opatjega sela je delal s svojim sinom na polju ter je pri delu zadel na bombo, ki je v trenutku eksplodirala. Posledice eksplozije so bile usodne. Kmet je kmalu po eksploziji podlegel ranam, sina pa so morali prepeljati v goriško bolnišnico.

Pol milijona lir za potrebne družine v goriški deželi je poklonil Mussolini ter jih izročil po svojem odposlancu goriški prefekturi. Denar bo sedaj razdeljen med občine goriške province.

Z Reke

Dva letalska napada. »Deutsche Adria-Zeitung« poroča iz Benetk, da so teroristični bombniki v četrtek uprizorili na Reko teroristični napad, ki se je ponovil tudi v petek. Poškodovana so bila mnoga stanovanjska poslopja, razdejana pa neka bolnišnica.

Promet z motornimi vozili med alarmom. Na Reki veljajo za primer alarma posebni predpisi za motorna vozila. Vsako takšno vozilo se mora ustaviti na robu ceste, toda samo na krajih, kjer s tem ni oviran promet. Izjeme veljajo samo za vojaška vozila in za vozila protiletalske zaščite.

Nesreča z motociklom. V okolici Reke se je primerila te dni smrtna nesreča. Motocikel, na katerem sta se peljala dva miličnika, je zadel v obcestni kamen in vozač je treščil s takšno silo na tla, da je kmalu nato umrl v bolnišnici. Vozačev tovariš pa je bil hudo ranjen.

Beležnica

KOLEDAR

Torek, 29. februarja: Ožbalt.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Gabrijela Dambrone.
Kino Sloga: Usoda.
Kino Union: 5000 mark nagrade.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Ciril-Metodova 43, Trnkoczy ded., Mestni trg 4, Ustar, Celenburgova ulica 7.

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 18.50 do 5. ure!

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 29. februarja, ob 16: **»Namišljeni bolnik«.** Red Torek.

Sreda, 1. marca, ob 16: **»Namišljeni bolnik«** Red Sreda.

Molière: Namišljeni bolnik. V njem je pokazal dramatik tragikomični tip namišljenega bolnika, ki deloma tiranizira svojo okolico, deloma pa je žrtev sebičnosti in spletk. Tokrat je zrežiral Molièrovo delo prvič na našem odru g. Jože Kovič, ki igra tudi naslovno vlogo. Nadalje igrajo: Gabrijelčičeva, Verdonikova, Sever, Verdonik, Peček, Nakrst, Gorinšek, Raztresen, Blaž, Kraljeva in Vida Juvanova. Scena po režiserjevem osnutku: A. Gerlovičeva. Kostumi: J. Vilfanova.

OPERA

Torek, 29. februarja, ob 16: **«Melodije srca«** Izven. Cene od 40 lir navzdol.

Sreda, 1. marca, ob 16: **»Prodana nevesta«.** Izven. Cene od 36 lir navzdol.

J. Gregorc-H. Stepančič »Melodije srca«. Opereta v treh dejanjih, ki se vrše v veliki modni hiši na Bledu, v enem izmed največjih hotelov. Igrali bodo: Zupan, Mlejnikova, Barbičeva, Baukartova, Slavčeva, Sancinova, P. Kovič, Gorinškova, M. Bučarjeva, Čuden, M. Sancin, Simončič, Poličeva, Milčinski, Koširjeva in Bajde. Dirigent: J. Gregorc. Režiser: E. Frelih. Koreograf: P. Golovin.

Vodstvo gledališča javlja: Ker potrebuje za izpopolnitev opernega zbora razne glasove: tenor, sopran, bariton, alt in bas, poziva gospode in dame, ki bi reflektirali na angažman, naj se zglasijo prihodnji ponedeljek, 6. marca, ob 12. uri v Operi, kjer bo pevska preizkušnja. Prednost imajo mlajši reflektanti, ki so absolvirali pevsko ali glasbeno šolo.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje

RADIO LJUBLJANA

TOREK, 29. FEBRUARJA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 9.00: Jutranji pozdrav; vmes od 7.30 do 7.40: poročila v slovenščini. 9.00—9.10: Poročila v nemščini. 9.10—9.20: Koračnica, napoved sporeda (nem. in slov.), nato koračnica. 12.00—12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.53—14.00: Koncert za oddih; igra Radijski orkester, dirigent Drago Mario Šijanec. 14.00—14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.00: Vsakemu nekaj. 17.00 do 17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. Napoved časa. 17.15—18.00: Četudi poznano ni zelo, vendar zanimivo bo. 18.00 do 19.00: Zdravniška ura; dr. France Debevec: Človek kot duh in snov. 19.00 do 19.30: Slovenska ljudska oddaja. 19.30 do 19.45: Poročila v slovenščini, napoved sporeda. 19.45—20.00: Glasbena mediгra. 20.00—20.15: Poročila v nemščini. 20.15 do 21.00: Slavni glasovi. 21.00—22.00: Dunaj pozdravlja Ljubljano. 22.00—22.10: Poročila v nemščini. 22.10—22.30: Nekaj napevov za lahko noč.

Kultura

Bojer, Erik Evie

Kot 17. zvezek Dobre knjige (založba in tisk Narodne tiskarne v Ljubljani) je izšel roman norveškega pripovednika Johana Bojera »Erik Evie«. Pisatelj ni novo ime v slovenskem prevodnem slovstvu, vendar ga ta »roman iz življenja na severu kaže v drugačni luči, kakor »Izseljenci« in »Lofotski ribiči«, dve epično monumentalni deli, v katerih je Bojer včlenil usodo močnega posameznika v življenjski ritem množice. »Erik Evie« ima po snovi in pripovedni tehnik podoben značaj, kot pisateljevi zgodnji romani, predvsem »Veliki glad« in »Novi tempelj«; v obeh je Bojer razglabljal moralne in verske probleme, kakor se kažejo v življenjskih konfliktih skandinavskega človeka.

V tem pogledu je Bojer samo nadaljeval tisto slovstveno linijo, s katero sta se uveljavila v evropski literaturi — vsak s svojega zornega kota — Ibsen in B. Björnson, dva velika Bojerjeva rojaka, ki sta pridobili norveškemu slovstvu mednarodno veljavo. Tudi Bojera je na začetku njegove pisateljske poti najbolj zanimalo nasprotje med ideali in stvarnostjo, trdovratni boj med močnimi življenjskimi goni in človeško duhovno naravo, ki zahteva podreditev in disciplino, če hoče uresničiti vsaj del zastavljenega idejnega programa in doseči smoter meglenega, a neubranljivega hrepenenja po ubegu iz sive in hladne življenjske stvarnosti. Tudi »Erik Evie« nam kaže v okviru živahnega dejanja, odražajočega kos podeželskega življenja ob norveških fjordih, novo inačico starega človeškega spora med brezobzirno resničnostjo narave in človekovim idealnim stremljenjem po moralni in socialni odrešitvi, stremljenjem, ki izvira — kakor je Bojer odlično pokazal prav v »Eriku Evieu« — iz notranje napetosti in duševne neuravnovešenosti današnjega ravnodušnega ali miselno zbeganega človeka. Človek in usoda, ki sta duhovno obračunavala že v tolikih dokumentih človeškega genija od knjige o Jobu in grške tragedije tja do sodobnih epičnih in dramatskih pesnitev velikega stila, se srečujeta tudi v tej značilni pripovedni kompoziciji skandinavskega pisatelja.

Erik Evie je sin veleposestnika nekje v norveškem primorju; v njegovem domačem kraju in v rodni hiši še vladajo dokaj patriarhalni socialni in moralni odnosi med ljudmi. Njih najznačilnejša zastopnica v romanu je Erikova mati Asta, ženska konservativnih nazorov in prijateljica tistega gospodarskega liberalizma, ki je vodil njenega med tem že umrlega moža in njo pri utrjevanju in razširjanju domače posesti. Nobeni moralni oziri niso motili teh na zunaj vernih in nravstveno strogih ljudi, da bi ne izkoriščali cenene delovne sile svoje služinčadi in delavcev ali da bi ne zavrgli dekle, s katero se je spečal sin Erik in ki se na tej poti navzdol znajde naposled v kaznilnici. Erik je človek iz drugega testa: nemiren, neuravnovešen duh, ki ga šolanje in mestno okolje, v katerem živi, napolni z netivom novih, večidel že kaotičnih idej; v njih pa se jasno bliska ideja o novem, socialno odgovornem človeku, o novi socialni etiki, kakor je liberalne generacije niso poznale. Erik študira teologijo, ki pa ga ne zadovoljuje in se potlej vrže v medicino, a tudi te ne doštudira, ker ga preveč zagrabijo socialni problemi. Tako se strastno zagrize v njih proučevanje in opazovanje, ter postane celo vodja nekega delavskega društva; ves prežet je s prepričanjem: »Kaj pomaga ljudem resnica, če nimajo kruha«. Tukaj malone pretrga stike s premožnim domom, da tem laže zaživi v duhu svojega prepričanja. Erik pa je imel star, nadležen konflikt s tovarišem Mogstadom: obljubil mu je večje posojilo, a mu ni dal ob pravem času denarja, prijatelja sta se sprla, Mogstad je v zadregi ponaredil menico in prišel v zapor. Zdaj je nastal med njima nepopravljiv razdor. Prav v času, ko je bil Erik na višku svojega socialno reformatorskega delovanja, se najavi Mogstad in sproži v delavskem društvu zn. člen konflikt, ki ima za Erika slabe posledice. On, ki je oznanjal novo socialno pravičnost, je zaradi denarja spravil prijatelja v temnico! Pristaši izgube zaupanje v Erika in mladi mož se mora umakniti iz javnega življenja. Popusti mu zdravje, zrahljajo se že brez tega neuravnovešeni živci in v duši se mu nagrmadi vse polno netiva za konflikte, ki mu zdaj ne dajo miru.

Nad Erikom zagospoduje neubranljivo čustvo krivde: krivde za preprosto dekle, ki ga je pahnil v nesrečo, za prijateljevo usodo, za sramoto, ki jo je doživel pred delavstvom in navsezadnje krivde za vse kar je storil njegov rod revnim, izkoriščanim ljudem, ki so Evievim s svojim trudom povečali premoženje. Iz revščine, bolezni in duševne stiske ne najde drugega izhoda, kakor da se naposled vrne domov, k materi, ki ji je po očetovi in bratovi smrti ostal edino upanje. Na ladji se sreča s hčerko zdravnika ob fjordu Inge Rudovo, ki jo je bil nekoč zaman snubil in dekle, razočarano v svoji prejšnji zaroki, se mu približa; doma ga obda mati z nežno skrbjo; vse, kar je v vročici svojih idej videl v slabi luči, kaže prijaznejše lice nego je pričakoval in v Erikovi duši se začenjajo polagoma, sredi lepega norveškega poletja, celiti telesne in duševne okvare iz nedavne preteklosti.

Toda Erik ni tako preprosta natura, kakor je bil na primer njegov oče. Res da telesno ozdravi in da dobi tudi nekaj več sinimanja za domače gospodarstvo, toda občutek krivde, združen s prebujnim glasom njegove vesti in njegove človeške etike, se ne da potlačiti. Erik Evie začne izvajati načrt, ki ga je bil v duhu že prej zasnoval: brez posebnega dogovora z materjo jame služinčadi in delavcem deliti neobdelano zemljo v dolini, tam, kjer se reka izteka v fjord. Mahoma reši vrsto socialnih in moralnih zadev, ki so bile v zvezi z ljudmi na njegovi domači posesti, čuti, kako ga zapušča notranja stiska, tako nastopa v njegovi duši prvo veliko olajšanje. Ko se potlej vrne iz ječe še Olina, ki jo je bil Erik zapeljal in spravil na pot pogube, jo sprejme pred vso srenjo in da tudi nji kos zemlje, zadovoljen, da dekle ne jemlje tako strogo njegove krivde, tako se mu olajša tudi ta mladostni greh. Erik Evie je občutil, da je z ustanovitvijo naselbine Nova vas storil koristno delo, ki je v njem samem dvignilo njegovo veljavo in ga etično ojačilo. Pridni in hvaležni naseljenci so si izkrčili tla in postavili hiše, v katerih zaživi novo življenje.

Tedaj pa se pojavi inž. Rein, Erikov šolski tovariš, z usodnim opozorilom: Naselbina je zgrajena na ilovici, ki jo reka s slapom izpodjeda; tla so s tem, da je gozd izkrčen, izgubila svoj naravni zadržek; zdaj je samo vprašanje časa, kdaj bo vso naselbino katastrofalno požrla voda. Erik je dolžan, meni inž. Rein, opozoriti naseljence na pretečo nevarnost in jih preseliti. — Zdaj se dvigne v Erikovi duši nov val obupa. Mar se je usoda res zarotila zoper njega? Njegov sen je uničen, njegovo veliko dejanje ogroženo? Ne more in ne mora verjeti v napoved hladnosrčnega inženirja, ki so mu naravna dejstva več kakor vsa srčna čustva in duhovne potrebe.

Inge Rud je tista, ki v Eriku z ljubeznijo vzpostavi trudoma doseženo notranje ravnovesje, ona pomiri njegovo vest in ga dvigne tudi v odnosu do naseljencev v Novi vasi. Toda komaj se Erik prerodi v ljubezni in v zakonu, nastop katastrofe inženirjeva napoved se uresniči, vsa naselbina postane žrtev vode. Priroda zmaga nad človekom, usoda prekriža vse načrte in razveljavi moč človeškega dejanja. Zgodi se, kar je Erika mučilo s slutnjami:

»Da, da — le gradi in snuj orjaške sanje, a končno bom le jaz ostal vladar in gospodar«, mu buči slap v njegova razmišljanja in ugibanja. »Tvoj duh lahko snuje, lahko objema, vlada sedanjost, pa tudi preteklost lahko objame . . . Le sanjaj, kako se bo svet v bodočnosti izpremenil v tisoče vrtičkov in kako bodo vsi ljudje peli od sreče. Toda kaj sledi iz tega? — Jaz! Jaz vam bom vsem odpel žalostinko ob grobu. In ko se bo vsa zemlja izpremenila v eno samo ledeno, premikajoče se grobišče, ki vedno bolj sega po prostoru, — kje bo tedaj tvoj duh, kje?«

Vest, ideali, kaj je to v primeri s prirodnimi silami? — »To kar je Evie tu storil, so delali mnogi in mnogi, tudi veliki misleci. Ali so morebiti svetovni nazori kaj drugega, kakor poizkusi posameznih močnih osebnosti, da privijejo vse človeštvo na majhno ranico svojega srca? Ali ne premišlja tudi vsak od nas, kako bi zajel čim več ljudi, da bi z njihovo pomočjo potolažil svojo razbičano in razbolelo vest — in ali niso posledice pogosto prav tako pogubne, četudi niso tako vidne?« (str. 239). Seveda se bralec vprašuje: Ali je zmaga slepe narave nad človeškimi ideali res rešitev problema?

Roman »Erik Evie« ima poleg navedenega glavnega ogrodja vrsto zanimivih epizodnih pojavov, opisov in oseb, ki nas mikajo zaradi svoje usode, tako na pr. ljubezen Bertila in Ingeborge. Larsov odnos do Kristine i. dr. Kakor tolikokrat v delih skandinavskih pisateljev, nam tudi od tod diha vonj novine, sveže obdelane zemlje, ki jo je človek iztrgal divji naravi, vendar pa ona sama odloči o njegovi usodi: S čitanjem tega Bojerjevega romana se tesneje približamo življenju severnjakov in in svojski lepoti njihove prirode, čaru poletnih noči, ob fjordih in boju z ledom in mrazom v dolgi norveški zimi.

Roman »Erik Evie« je dobra in zanimiva knjiga. Poslovenil ga je Ljudevit Musek.

SPORT

Drobiž po svetu

Športniki delajo vsako nedeljo in vsak praznik, to je zdaj nespremenljivo in z vseh strani razumljivo tudi našim bralcem. Vojna in njene zadrege resda tu in tam posežejo med dogodke, prisilijo prireditelje na razne prilagoditve ali celo odgoditve, toda v splošnem gre ta panoga javnega delovanja svojo razgibano pot — v glavnem po zaslugi neugonobljive mladine pod nepopustljivo vztrajnim vodstvom tistih činiteljev, ki jim je poverjena naloga ohranitve in okrepitve domovine izza fronte. To velja za vse dežele, ki jih je vojna vihra potegnila v svoj vrtinec, ali z drugimi besedami, za vso Evropo z res redkimi izjemami, ki pa tudi niso neprizadete zaradi nje.

Doma na tem področju ni bilo nič novega. Pvedali bi lahko tukaj, da smo pred dnevi prejeli in objavili več obvestil, ki so vabila sportnike raznih vrst na prve poizkuse pod streho, toda več o tem ne vemo. Povabljeni so bili nogometaši, atleti, tabletenisti in še nekateri, da bi si za prvo silo pregibali ude, vse ostalo pa naj ostane zaenkrat za kulisami. Čeprav smo trdno prepričani da nastopajoča sezona niti pri nas ne bo minila vsaj brez skromnega sportnega vložka.

Iz kronike sportnih dogodkov po svetu beležimo po prvih nepopolnih virih naslednje pomembnejše dogodke:

v Nemčiji je bil tudi zadnjo februarsko nedeljo v ospredju nogomet. Nič manj kakor 92 tekem za točke je bilo na sporedu in še zmerom je v mnogih okrožjih nerešeno vprašanje, kdo bo prišel v ožjo izbiro za podelitev najvišjega naslova. Dozdaj so se te odločitve iztekle šele samo v korist naslednjih moštev: Boyern (Monakovo), Dresdner SC, FC Mühlhausen B, LSV Hamburg, SDW Posen, medtem ko sta se zadnjo nedeljo priključila tem izbrancem še Schalke 04 in Köln 99 — Sülz. Izmed podrobnih izidov bi tukaj navedli samo naslednje: Schalke 04 - Borussia Dortmund 1:4, Köln 99 Sülz - Freiburg 05(?) 3:1, Bayern - München 1860 7:1, IFC Nürnberg-SV Fürth 4:1. Hertha - BSV 92 4:0, LSV Berlin - Tennis Borussia 4:1, Vienna — (Dunaj) - St. Pöeten 1:1, WAC - FAC 1:0, Vikers Offenbach - Rot-Weiss (Frankfurt) 6:0 itd. V dveh medmestnih tekmah sta prišli do uspehov moštvi Varšave nad Krakovom s 4:3 in Mannheima nad Heidelbergom s 6:0 medtem ko je enajstorica državnega prvaka Dresdner SC nastopila v neki domači pokalni konkurenci in zmagla s čudovito razliko 15:2. (To so vsekakor izidi, ki jih moramo prištevati med vojne v pravem pomenu besede. Op. ur.)

Na veliki prireditvi na ledu v Berlinu je bilo v nedeljo rešeno vprašanje državnega prvaka v hokeju na ledu. Osemnajstič od svojega obstoja si je letos priboril ta naslov Berliner Schlitschuhclub, ki je po izredno napeti igri tesno porazil drugega finalista, ekipo Rot-Weissa, tudi iz Berlina, s 4:3 (2:1, 1:0, 1:2). Odločilni zgoditek za BSC je padel v zadnji minuti igre.

O semifinalni tekmi za vstop v finale je Berlinčanom iz Rot-Weissa uspela tesna zmaga nad gosti iz Düsseldorfa 2:1 (0:0, 2:0, 0:1). Premagano moštvo iz Düsseldorfa pa se bo spoprijelo v nedeljo dne 12. marca s Celovčani za tretje mesto v Kölnu.

Podobno prireditev, na kateri so prav tako navduševal gledalce tudi nekateri izmed najboljših nemških drsalcev, so imeli tudi v Monakovu, kjer sta za hokejski spored poskrbeli dve dobri moštvi, in sicer bivši drž. prvak Riessersee in močna sestava NSTG iz Prage. Obakrat so bili Bavarci močnejši, kar kažeta tudi oba končna izida 10:2 in 7:2.

Edino mednarodno prireditev te nedelje so si privoščili rokoborci, ki so v Berlinu sprejeli goste iz Norveške in Slovaške. Domači so bili v splošnem zelo uspešni ter so med drugim spravili na ramena tudi dva olimpijska mojstra, Slovaka Herdo in Gregorja. Zanimivo je, da se je 7 teh dvobojev (izmed 12) končalo s podobno zmago — položitvijo na ramena.

V Lahtiju na Finskem so v nedeljo tekmovali v smuških tekih — na 50 in 18 km. Na dolgi progi je zmagal stari olimpijski »ris« Kurikkala z odličnim časom 2:56:44. Na tekmah je bilo tudi nekaj Švedov, ki pa se niso mogli preriniti na najboljša mesta.

Švicarski spored je obsegal predvsem zimskosportne prireditve, več prijateljskih tekem v hokeju na ledu ter nekaj dobrih smučarskih tekmovanj. Seveda tudi ta nedelja ni minila brez skoraj obveznega nogometa, v katerem je bilo predvsem rešeno vprašanje četrtega udeleženca v zaključni fazi lokalnega tekmovanja, in sicer v korist enajstorice Grenchena, ki je v ponovni izbirni tekmi zmagala nad Bielom tesno z 1:0 in si tako odprla pot v polfinale. Razen tega je bilo isti dan oddanih še več točk v prvenstvenem tekmovanju I. razreda, tako da tudi igra z žogo v Švici — kljub pravemu zimskemu terminu ni zavzemala tako nepomembnega mesta.

Rumunski hokejisti na ledu nimajo sreče na Slovaškem. Moštvo Juventussa je po dveh porazih v Bratislavi rešilo v tretji tekmi komaj neodločeni izid 2:2 proti AC Neutri, v Žilini pa so zopet izgubili z 2:4.

V Madridu se bodo dne 12. marca spoprijeli španski in slovaški amaterski boksarji. Španci uživajo zadnji čas dober sloves, saj jim je lani uspelo poraziti močno zastopstvo Madžarske kar z 12:4.

Nemško lahkoatletsko drž. prvenstvo bo v dnevih 12. in 13. avgusta.

SK Ljubljana. Redni treningi se vršijo vsak torek in četrtek od 15. ure dalje na igrišču.

Angleži v Abesiniji

»Kölnische Zeitung« objavlja v svoji številki od 18. februarja naslednji dopis iz Ankare:

Ko so Angleži vkorakali v Abesinijo, se je zgodilo to pod pretvezo »osvoboditve abesinskega ljudstva izpod italijanskega jarma«. Ko pa je bil pohod končan ter je bilo italijansko stališče premagano, se je nad Abesinijo spustil nekakšne vrste železni zastor. Nihče ni mogel več opazovati, kaj se dogaja v tej, od Angležev »osvobojeni deželi«, in kako se »osvoboditev« domačega ljudstva obnaša v praksi. Svetovna javnost je zvedela samo to, da je neguš Haile Selasie zopet prevzel svoje funkcije.

Poročilo, ki je pred nekaj dnevi izšlo v židovskem listu »Palestina Post«, ki izhaja v Jeruzalemu, pa pokaže marsikaj tega, kar se je zadnje čase odigralo v Adis Abebi in sploh v negušovi deželi. To poročilo je tem zanimivejše, ker ga objavlja židovski list. Iz poročila je jasno razvidno, da je celokupno abesinsko šolstvo v angleških rokah ter se v Abesiniji sistematično uvaja angleški jezik. Stvari gredo celo tako daleč, da je bila angleščina poleg amharščine proglašena za uradni jezik v tej deželi. Negušu je dodeljen britanski »svetovalec«, od katerega zavise pač vse odločitve abesinskega cesarja. V abesinski upravi mrgoli angleških strokovnjakov, ki vlečejo zelo dobre plače. V Adis Abebi izhaja celo list v angleškem jeziku. Imenuje se »Ethiopian Herald« ter nadomešča nekakšen uradni list. Prav tako izhaja list v amharščini, ki ga pišejo angleški sotrudniki neguša, ki vodijo tudi radijsko postajo v Adis Abebi. Celo listi v arabskem jeziku so pod nadzorstvom britanskih svetovalcev, ki skrbe za to, da ostane Anglija slej ko prej budna čuvarica angleške kulturne propagande. Jeruzalemski list piše, da pritegujejo Angleži čedalje več židov v javno upravo ter na ta način krotijo opozicijonalne amharske elemente.

Denarstvo Abesinije je izključno pod angleško kontrolo, prav tako tudi bančništvo v deželi. Najočitnejše se kaže vpliv angleških finančnikov pri podružnici bančnega zavoda Barclay. Davke ter državne izdatke morajo najprej odobriti angleški uradniki, medtem ko nimajo domačini na te stvari nobenega vpliva. Zakonodaja zavisi praktično od negušev ega angleškega svetovalca, dočim ima odločilno besedo v vojaških zadevah angleška vojaška oseba. Policija je sicer domača, toda stoji pod angleškim nadzorstvom.

Abesinska železnica, ki veže francosko pristanišče Džibuti z Adis Abebo ter je bila prej francoska last z majhnim negušovim vplivom, je sedaj v rokah angleških strokovnjakov. Ti so odpustili iz službe vse francoske uradnike, pa tudi domačine. Prav tako izkoriščajo abesinske rudnike Angleži. Vzorne kmetije, ki so jih bili v deželi osnovali Italijani, so večinoma prevzeli židje, zaradi česar propadajo. Cestno omrežje, katerega so zapustili Italijani v dobrem stanju, je sedaj v upravi Britancev, ki skrbe za sistematično izboljševanje, seveda s sodelovanjem domačega prebivalstva. Delavci za ta dela se rekrutirajo iz domačinov, ki so zaposleni v posebnih delavskih skupinah. Angleži si z vsemi silami prizadevajo, da bi uredili dobre zveze prot Sudanu, Keniji in Ugandi, tako da bi Abesinija bila v prometnem pogledu čim bolj odvisna od angleške kolonijalne posesti v Vzhodni Afriki.

Večji del Italijanov v deželi je postal žrtev abesinskih domačinov, proti katerim niso Angleži podvzeli prav ničesar. Zanimivo je, da smatra jeruzalemski židovski list to za nekakšno »pravično kazen«, ki je doletela Italijane. Nasprotno pa kaznujejo Angleži vsak nastop ali napad na pripadnike angleških okupacijskih čet. Zaradi nepojasnjenega umora nekega angleškega narednika so Angleži požgali deset abesinskih vasi. Tudi suženjstvo je nanovo oživelo v deželi, ne v majhni meri zaradi tega, ker angleški uradniki zahtevajo domačine za razne poselske službe ter jih plačujejo za njih delo samo s hrano ter obleko. Služabnik, ki pobegne svojemu gospodarju, je ovaden policiji, da ga privede nazaj, nakar sledi kazen.

Popis teh razmer jasno kaže, kakšno »svobodo« so prinesli Angleži neguševi deželi, kjer je svoboda bolj podobna življenju britske kronske kolonije, kakor pa svobodi neodvisne države.

Odrezki živilskih in tobačnih nakaznic za februar

Mestni preskrbovalni urad bo prevzemal odrezke nakaznic vseh racioniranih živil in tobaka za mesec **februar** v Mestnem domu, II. nadstropje, tako, da pridejo na vrsto 2. marca **trafikanti** z začetnicami A do Km in **gostinski obrati** z začetnicami A; 3. marca trafikanti z začetnicami Ko do Pi in gostinski obrati z začetnicami B; 4. marca trafikanti z začetnicami Pl do Ž in gostinski obrati z začetnicama C in Č; 6. marca **peki** z začetnicami A do J in gostinski obrati z začetnicami Da do De; 7. marca peki z začetnicami K do Pi in gostinski obrati z začetnico Do do konca; 8. marca peki z začetnicami Pl do Ž in gostinski obrati z začetnicami E in F; 9. marca **trgovci** z začetnicami A do Be in gostinski obrati z začetnico G; 10. marca trgovci z začetnicami Be do E in gostinski obrati z začetnico H; 11. marca trgovci z začetnicami F in G ter gostinski obrati z začetnicami I in J; 13. marca trgovci z začetnicami H do J in gostinski obrati z začetnicami Ka do Km; 14. marca trgovci z začetnicami Ka do Kt in gostinski obrati z začetnico Ko do konca; 15. marca trgovci z začetnicami Km do Kr in gostinski obrati z začetnico L; 16. marca trgovci z začetnicami Kn do L in gostinski obrati z začetnico M; 17. marca trgovci z začetnico Ma in gostinski obrati z začetnicama N in O; 18. marca Nabavljalna zadruga drž. železničarjev in gostinski obrati z začetnico P; 20. marca trgovci z začetnicami Me do Ml in gostinski obrati z začetnico R; 21. marca trgovci z začetnicami Mo do N in gostinski obrati z začetnico S; 22. marca trgovci z začetnicami O do Pe in gostinski obrati z začetnico Š; 23. marca trgovci z začetnicami Pi do Po in gostinski obrati z začetnicami T in U; 24. marca trgovci z začetnicami Pr do R in gostinski obrati z začetnico V; 25. marca trgovci z začetnico S in gostinski obrati z začetnicama Z in Ž; 27. marca trgovci z začetnicama Š in T; 28. marca trgovci z začetnicama U in V. 29. marca trgovci z začetnicama Z in Ž ter trgovci z bonboni z začetnicami A do Ž.

Vse navedene obrate opozarjamo, da se natanko ravnajo po gornjem razporedu ter prinašajo odrezke dopoldne od 8. do 10. in popoldne od 14.30 do 16. ure.

Znova opozarjamo trgovce in peke, da obračunavajo enotno oziroma koruzno moko na temelju dnevnih odrezkov, ne pa celih mesečnih kart kot je to pri ostalih živilih.

Odkritje Danielovega kometa

O Danielovem kometu, ki je doslej nosil oznako 1937 I, so nedavno dognali, da je to repatica, ki se pojavlja vsakih šest let. Zato je dobil komet zdaj oznako 1943 h

Ogromen morski volk

Iz Wellingtona na Novem Zelandu poročajo, da so ribiči pri Taurangi ujeli ogromnega morskega volka. Žival je tehtala nad tisoč funtov, kar pomeni svojevrsten rekord pri družini teh požeruhov. Ob tej priliki beležijo ameriški listi še drugo zanimivost iz ribiškega življenja. Ob ameriški obali so ribiči vlovili ogromno črno polenovko, ki je tehtala 640 funtov.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO UNION — Telefon 22-21

Izredno napeta kriminalna drama

5000 MARK NAGRADE

Zagonetni požar v tovarni za nitrocelulozo — Kdo je požigalec in morilec nočnega čuvaja?

Olly Holzmann, Hilde Sessak, Martin Urtel, Paul Dahlke, Oskar Sima

Predstave ob: 15.30 in 17.30 uri

KINO SLOGA — Telefon 27-30

Podaljšano drugi teden

Najsenzacijonalnejši film sezone!

Zadnja velika umetnina znamenitega filmskega igralca **Heinricha Georgea**

USODA

Iz tragičnega življenja bolgarskega kneza Melnika in njegovih otrok

Sodelujejo: **Gisela Uhlen, Werner Hinz, Oskar Sima, Christian Kayssler, dunajska filharmonija**

Režija: **Geza v. Bolvary**

Predstave ob: 15. in 17. uri

KINO MATICA — Telefon 22-41

Razočarana ljubezen najde uteho v visokem poklicu igralske umetnosti

Gabrijela Dambrone

Film lepote in žrtvovanja...

V gl. vl.: **Gusti Huber, Ewald Balser, Eugen Klöpfer.**

Predstave ob: 15. in 17.30 uri

Mali oglasi

Službo dobi

SLUŽKINJO samostojno, išče dobra hiša k dvema osebama. Naslov v trafiki Novak, Gosposka ulica. 4252-1a

KUHARICA in ena gosp. pomočnica, dobi takoj stalno službo. Domobranska cesta 7. 4385-1a

POSTREŽNICO k lahko bolni gospe za Postojno iščem. Plača in hrana dobra. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Potno dovoljenje preskrbim«. 4370-1a

VRTNARJA za gojitev zelenjave, cvetja, sadja, za popoldanske ure, sprejmem. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4541-1a

GOSP. POMOČNICO, samostojno, za 1. marec ali pa po dogovoru, išče štiričlanska družina. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4416-1a

GOSP. POMOČNICO, vešča kuhe in vseh gospodinjskih del, iščem. Hrana in plača dobra. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4530-1a

SLUŽKINJO, pridno in pošteno, vajeno kuhe in hišnih del, sprejmem takoj. Sv. Petra cesta 67. 4548-1a

BRIVSKEGA pomočnika sprejme takoj ali po dogovoru M. Podkrajšek, Sv. Petra cesta. 4567-1a

Zaslužek

ZA POUK NEMŠČINE iščem dobrega učitelja oz. učiteljico. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nemščina«. 4571-3

Prodam

Denar za STEKLENICE vseh vrst in damižanke (balone), kovine in druge predmete dobite pri Metalia, Gosposvetska 16, ki plača najbolje. 3989-6

GOJZERICE št. 45 in ženske smučke št. 39 prodam. Ogled od 14 do 15. Hrenova 10/I. 4554-6

UMIVALNIK, gugalnik, lep smoking in drugo prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4559-6

PRODAM zaradi selitve zelo ugodno: belo lakirano železno posteljo, omaro, kuhinjsko kredenco, slamnato garnituro za predsobo, obešalnik in drugo. Ogled v torek in sredo od 13 do 15. Gosposvetska cesta 1/II, desno. 4553-6

SPALNICO, orehovo korenino, prodam. Mizarstvo Josip Goljar, Gerbičeva 51. 4555-6

RADIO PHILIPS, štirirevni, novejši model, ugodno prodam. Ogled: Prule 6. 4556-6

GUMI ARABICO prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4557-6

NAPRODAJ: posteljno pregrinjalo 290×205, zavesa za trodelno okno, prt za mizo, ročno delo, garnitura, ter preproge za spalnico, vse predvojno blago, skoraj novo. Ogled od 14 do 16. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4546-6

2 MOŠKI OBLEKI, predvojno blago, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4544-6

NAPRODAJ: spalnica, kauč, siva moška obleka, predvojno blago, za srednjo postavo, in 7.5 m domačega platna. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 4564-6

ZNAMKE, pokrajinske, kompletne zbirka, 7 serij v četvorki, prodam. Ponudbe na oglas. odd. Jutra pod »Četvorčkie 4561-6

Kupim

OBHAJILNO OBLEKO, lepo, za deklico, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »119 cme. 4547-7

ZNAMKE kompl. zbirko ali posamezne partije, tudi prekomorske, kupim. Ponudbe pod »Znamke« na ogl. odd. Jutra 3524-7

VELIKE PROSTORE primerne za skladišče gradbenega materijala, dostopne tovornim avtomobilom, iščemo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Veliko skladišče«. 4222-17

ZNAMKE sedanjih Pokrajinskih izdaj tudi kompletne garniture, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pokrajinske«. 4077-7

KOTEL dobro ohranjen za 100—200 litrov vsebine, kupimo oziroma nudimo v zameno enak materijal. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kotel«. 4300-7

STEKLENICE razne vrste, kupujemo. Dobro plačamo! Na Vašo željo jih prevzemamo na domu. B. Gustin, Vodnikov trg št. 2. J-318-M

ŠPORTNI VOZIČEK kupim. Plačam dobro ali dam protivrednost. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod: »Močan«. 4559-7

VOZNE PLAHTE, 4 do 8 velikih kosov, kupi uprava Državnega gledališča. Ponudbe na upravo Državnega gledališča, Ulica 5. maja št. 11. 4569-7

Stanovanja

ENOSOBNO stanovanje s kuhinjo v Koleziji zamenjam za drosobno s kopalnico na periferiji mesta. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Enosobno« 4545-21a

STANOVANJE, obstoječe iz sobe in kuhinje, iščem za takoj. Plačam tudi za pol leta vnaprej ali proti nagradi. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4560-21a

Sobo odda

LEPO OPREMLJENO, ločeno sobo oddam pri sv. Jožefu resni gospodini v stalni službi. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4540-23

OPREMLJENO SOBO, ločeno, oddam samo boljšemu gospodu (tudi za nekaj dni mesečno). Naslov v ogl. odd. Jutra. 4542-23

SOBO oddam gospodu v stalni službi. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4552-23

LEPO SONČNO SOBO, s souporabo kopalnice, oddam. Po možnosti lestno perilo. Naslov v ogl. odd. Jutra. 4543-23

KRASNO OPREMLJENO sončno sobo, s posebnim vhodom in s souporabo kopalnice, oddam solidni osebi. Logar, Vrhovnikova 21, na koncu Marmontove. 4568-23

Sobe išče

OPREMLJENO SOBO ali kabinet, s posebnim vhodom, išče gospod, najraje v središču. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod: »Poseben vhod«. 4565-23a

Razno

ROKAVICO, drap barve, sem izgubil od Rimske do Jernejeve ulice. Najditelj naj jo vrne proti nagradi. Ivan Tovornik, Jernejeva 47. 4572-37

PAPAGAJČEK, svetlomoder, »Pačie«, je pobegnil. Oddati proti dobri nagradi: Trebar, Gregorčičeva 17a/I ali Vegova 8, prilit., levo. 4549-37

PES št. 857, »Lampis«, mlad, rjavodlak, se je zatekel. Najditelja naprošam, da ga odda v trgovini »Chice« v Wolfovi 3. 4565-37

PROSIM ONEGA, ki bi kaj vedel o Drašler Viktorju, ki je bil do dne 8. septembra 1943 v Renicci št. 3385, da to sporoči njegovi ženi: Drašler Betki, Cesta na Brdo št. 12. 4566-37

Zahvala

Vsem, ki so ob bridki izgubi naše nepozabne soproge in skrbne mame, gospe

Frančiške Poljanšek

na katerikoli način počastili blago pokojnico in z nami sočustvovali, smo iz srca hvaležni.

Sv. maši zadušnici se bosta darovali 2. marca t. l. ob 9. uri in 9. marca t. l. ob 7. uri v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, 28. februarja 1944.

ŽALUJOČI OSTALI

†

Za vedno nas je zapustil naš skrbni, dragi mož, oče, stari oče in stric, gospod

Anton Zadnik

drž. upokojenec

Pogreb bo v torek, dne 29. februarja 1944 ob pol 17. uri, iz kapelice sv. Janeza na Žalah.

Ljubljana, 29. februarja 1944.

Žalujoči: FRANCIŠKA, žena; MARIJA, hči; IVO, vnuk ter ostalo sorodstvo

†

Danes ob 2. uri je po kratkem, hudem trpljenju zatisnil svoje trudne oči naš nepozabni, skrbni, dobri mož, oče, dedek in tast, gospod

Karol Štrukelj sen.

POSESTNIK IN MESAR

Vse njegovo življenje je bilo delo, trpljenje in molitev, zato naj mu bo Bog večni plačnik.

Pogreb predragega bo v torek 29. t. m. ob 15. uri iz hiše, Povšetova ulica 86, k Sv. Križu.

Maši zadušnici bosta v četrtek 2. marca 1944 ob 6¾ v Mladinskem domu in 6. marca 1944 ob 7. uri v cerkvi sv. Družine.

Ljubljana, 27. februarja 1944.

Žalujoče družine: ŠTRUKELJ, Ing. ŠTRUKELJ, DOLENC ter REZIKA in LOJZE

†

Umrl nam je naš ljubljeni soprog, oče, stari oče in tast, gospod

Emil Keržišnik

BIVŠI RESTAVRATER

Pogreb dragega pokojnika bo v torek 29. t. m. ob 5. uri popoldne z Žal — kapele sv. Andreja — k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v torek, dne 7. marca 1944 ob 7. uri zjutraj v cerkvi svetega Petra.

Ljubljana, Bled, Tržič, dne 27. februarja 1944.

Žalujoči: LEOPOLDINA rojena SARTORI, soproga EMILIJA por. BABINEK, hčerka OSKAR, NIKO, sinova vnuki in vnukinje — in ostalo sorodstvo

†

Globoko žalujoči naznanjamo, da nas je naša nadvse ljubljena mama, babica, sestra, tašča, teta in svakinja

Gabrijela Salmič

VDOVA GARZAROLLI PL. THURNLACK

danes, po mukepolni bolezni, v 69. letu starosti, za vedno zapustila.

Pogreb nepozabne je bil v ponedeljek 28. t. m. ob 16.30. uri.

Postojna, 26. februarja 1944.

DR. EMIL, JOSIP, ELO, LEON, MERI, MARIJAN, otroci; JANKA, MILENA, ANKA, ZORA, snahe; Dr. Gvidon SCANDELIBENI, zet; PIERO, DUŠAN in MAJDA, LIDIJA in MERICA, vnuki; vse ostalo sorodstvo.

Inserirajte v »Jutru«!

Harry Hoff: 42

ZLATA PIJANOST

Kriminalni roman

»Barreto?« se je hitro oglasil bankir. »Saj imam tudi jaz letalo! Na tega menda niste pomislili?«

Braun se je nasmehnil. »Ne — res nisem. A saj tudi ne morem zahtevati, da bi posodili svoje letalo za takšno nevarno odpravo.«

»Nevarno?« je Eliza pobrala besedo. »Torej se misliš podati v nevarnost?«

Braun se je zdajci skesal, da je bil označil odpravo kot nevarno podvzetje. Omalovažujoče je odvrnil:

»Moj poklic je zmerom združen z nevarnostmi. S tem je treba računati — ne glede na to, da strahu ne poznam.«

»Da se ti ne zgodi kakor senhorju Barretu!« je s potrtim glasom vzdihnila Eliza. »Nikar mu ne posojaj stroja, papa! Lepo te prosim!«

Braun jo je malone jezno pogledal. »Ali te smem spomniti, Eliza, kaj si mi rekla še včeraj?«

»Kaj sem ti pa rekla?«

»Da me ne boš nikoli ovirala pri izvrševanju mojih dolžnosti!«

Eliza je pobesila glavo in obmolknila. Lobato se je dobrohotno oglasil: »Morda pa vobče ne bo treba leteti — če najdejo malopridno dvojico tu v soseščini.«

»Da, tako je,« je pritrdil Braun. »Najprej moramo počakati, kaj bo. Do brzic imata vsaj štiri dni vožnje, pa najsi bi plula podnevi in ponoči. Torej mi še vedno ostane časa, da se spustim za njima.«

»Denimo, da bi bilo tako — kako mislite pristati sredi divjine?«

»Nikjer, niti sredi pragozda, še najmanj pa v bližini rek, se ne manjka naselnikov, ki so iztrebili košček gozda in obdelujejo polje. Na takem polju je treba tvegati pristanek. Za spretnega pilota ne more biti to nič težavnega. — Pa to vprašanje lahko mirno še odložimo. Morda je bilo tvoje rezburjenje povsem zaman.« se je Braun obrnil k Elizi. »A zdaj se moram na žalost takoj posloviti. Prejle sem dobil sporočilo, ki se mi zdi zelo resno. O tem vama zdaj ne morem več povedati. Niti minute ne smem zamuditi. Senhor Lobato, ne bodite hudi. Ako bo čas dopuščal, se drevi še enkrat oglasim pri vas in upam, da vam bom takrat lahko spet poročal kaj novega.«

Vsi trije so vstali. Eliza je ob slovesu segla Braunu v roko. Komisar je pri tem začutil, da ji ročica drhti.

*

Ko se je Eliza vrnila k Barretu, je ta že spet bedel. Vendar ni nič kazalo, da bi se bilo njegovo stanje le količkaj izpremenilo. Nemirno se je premetaval sem ter tja in spet in spet glasno stokal. Kakor je Eliza zvedela, je bil doktor že spet dvakrat obiskal bolnika, prvič, ko je Barreto še spal, in drugič, ko se je bil pravkar zbudil. Doktor Marcello da je v skrbeh majal z glavo.

Ko je Barreto zagledal Elizo, se je posilijeno nasmehnil.

»Ko ste bili prvič pri meni, se nisem dobro počutil,« je s težavo spravil iz sebe. »Zdaj mi je že nekoliko bolje — odkar sem spal. Povejte mi — ali je čista resnica, da vas je komisar sam poslal k meni?«

Eliza je prikimala. »Samo na njegovo pobudo sem prišla,« je odgovorila.

»Ali vam je tudi že povedal, kako me je rešil iz plamenov?«

Osuplo ga je pogledala. »Ne — res je to storil?«

»Da — življenje je tvegal zame. Da ni priskočil on, bi bil klavrno zgorel. Sestra mi je povedala. Sam sem bil izgubil zavest, ker mi je bilo padlo goreče bruno na ramo. Do smrti bom hvaležen gospodu Braunu — ako ostanem živ. Mislim pa, da mi ni pomoči. Ne, ne — nikar se tako ne upirajte, menina. Smrt že sega po meni s svojo koščeno roko. Sicer pa, kaj naj še delam na svetu? Za koga pa živim?« Bilo je, kakor da se hoče raznežiti. »Veliko uslugo mi lahko storite,« je nadaljeval z zastajajočim glasom, ki se mu je spet in spet trgal in prekinjal. »V Cuyabi imam prijatelja, odvetnika doktorja Da Silva. Ali bi mu hoteli brzojaviti, naj pride neutegoma semkaj? Potem bi mu lahko narekoval svojo poslednjo voljo.«

Eliza se je prestrašeno zdrznila. Kaj — Barreto je torej že sam računal s tem, da ne bo več ozdravel?

»Saj boste spet okrevali, cavalheiro,« je rekla z glasom, ki je skušal biti prepričevalen, čeprav je v njem podrhteval strah. »Prihod doktorja da Silva bo vobče odveč.«

»Ali se zmerom tako ljubko lažete?« Barreto se je po silii nasmehnil. »Prav dobro veste, kako je z menoj. Kaj mislite, da ne znam čitati ljudem na obrazih? Že po resnobnem licu doktorja Marcella vidim, koliko je ura. Ne, ne, draga gospodična Eliza — nikar se ne vodiva za nos! Čudež bi se moral zgoditi —«

»Morda se ta čudež zgodi!« mu je Eliza upapolno segla v besedo.

»Kljub temu vas prosim, brzojavite da Silvi. Za vsak slučaj — da bo po vašem!«

»Prav. Obljubim vam.«

»Pa precej. Tamle na mizi leži papir, svinčnik najdete v žepu mojega suknjiča. Suknjič visi v omari. Narekoval vam bom.«

Ko se je Eliza pripravila k pisanju, je Barreto narekoval:

»Doktor da Silva. Cuyaba. Rad bi te še videl, preden me vzame vrag. Priti takoj! Felipe Barreto.«

Eliza je očitajoče dejala: »Kako more biti človek tako grdih besedi! Takisto je, kakor da bi izzivali usodo.«

»Tu ni treba nič več izzivati,« je odgovoril, »še nekaj ur, pa se bo izpolnila. Prosim, dajte brzojavko Tobiji — naj jo odnese na pošto.«

Tobija, Barretov sluga, je sedel v predsobi in potrto strmel predse. Premleval je gospodarjevo usodo in zaman iskal v nji vsaj senčice pravičnosti. Kaj je bil zagrešil senhor Barreto, da je moral tako trpeti —?

Hlastno je vzel brzojavko, ki mu jo je podala Eliza, in stekel z njo na pošto...

*

Komisar Braun je bil poklical k sebi več iskalcev zlata. Zlata kepa je ležala na mizi. Treba je bilo ugotoviti, ali je prava. Je bila res tista, ki jo je Emilio kazal v baru, tik preden so ga umorili?

Skoraj vsi možje so potrdili, da je. Le malo je bilo takih, ki se niso upali zanesti na svoj spomin. Torej je bilo moči smatrati, da je prava. Tudi Torney je bil odločno tega mnenja. »Čudim se le, gospod komisar,« je rekel, »da niste že sami našli te kepe, ko ste preiskovali kolibo!«

Braun je vneto odvrnil: »Saj bi jo bil našel, ko bi bila takrat že v zaboju za perilo!«

Torney ga je osupio pogledal. »Po tem takem trdite —?«

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravlen. — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant. — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle - Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Vošnik